ผู้อุ้มชูพระพุทธศาสนา

ผู้อุ้มชูพระพุทธศาสนา

@พระอาจารย์บุญมี ธัมมรโต

ISBN : 978-616-394-949-3

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๘

๓,๐๐๐ เล่ม

ถอดคำบรรยาย เรียบเรียง : บรรณธรรศ บันลือศักดิ์กุล

จัดทำโดย : พล.ร.ต.นพ. ปิโยรส ปรียานนท์

1/2 ซ.เทศบาล23 ถนนสุขุมวิท ปากน้ำ เมืองสมุทรปราการ 10270

e-mail : vacharadham@gmail.com

พิมพ์ที่ : หจก. บี บี การพิมพ์ และบรรจุภัณฑ์

๑๒๗/๑-๒ ถนนพระราม๓ ซอย ๕๓

แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา

กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐

โทร. ๐-๒๖๘๓-๑๖๒๒ (อัตโนมัติ ๕สาย)

โทรสาร ๐-๒๖๘๓-๓๒๐๕-๖

จิรํ ทิปฺปตุ พุทฺธสาสนํ

ขอให้พระพุทธศาสนา

จงเจริญรุ่งเรืองสิ้นกาลนาน

ผู้อุ้มชูพระพุทธศาสนา

พระอาจารย์บุญมี ธัมมรโต
วัดป่าศรัทธาถวาย (วัดถ้ำเต่า)
ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

คำปรารภ

พระโคตมพุทธเจ้าได้เสด็จดับขันธปรินิพพานนานแล้ว คนในยุคปัจจุบันไม่มีใครเคยได้สดับพระสุรเสียงของพระองค์ หนังสือเล่มนี้แสดงให้เห็นว่า ที่พระพุทธวจนะยังคงอยู่ ล้วนได้รับการถ่ายทอดโดยอาศัยการจดจำท่องบ่นของพระสาวกผู้ทรงปฏิเวธธรรม เป็นพระสาวกผู้ไม่เคยคิดจะตั้งตนเป็นศาสดา

มีบางสำนักปฏิเสธคำของพระสาวกแม้แต่ของพระสารีบุตร ผู้เป็นเอตทัคคะด้านปัญญา สามารถแสดงอริยสัจได้เท่าเทียมกับพระพุทธองค์ ฉะนั้นผู้ปฏิเสธคำของพระอริยสาวก จึงเป็นผู้ปฏิเสธพระพุทธวจนะเสียเอง

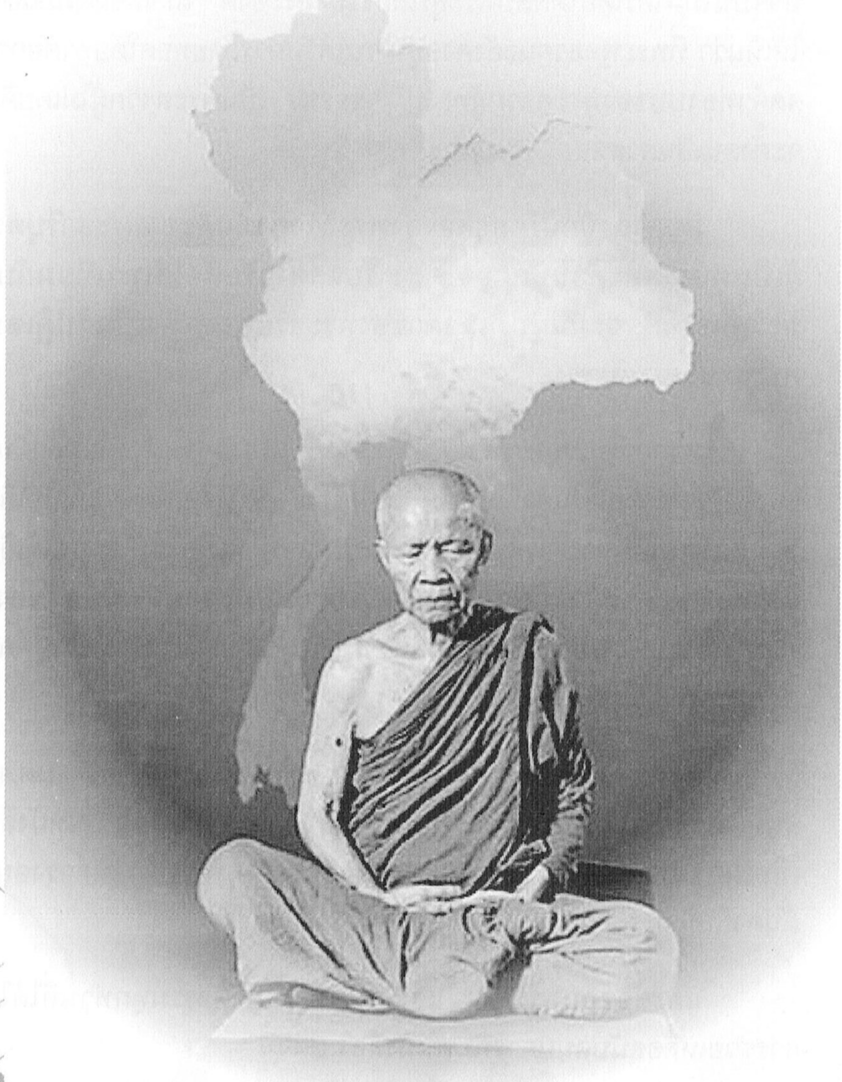
หากการบรรลุมรรค ผล นิพพาน เป็นเพียงความฝันที่ไม่กล้าฝัน และไม่รู้ว่าจะสามารถทำสำเร็จได้ในชาติไหน หนังสือเล่มนี้จะทำให้เกิดพลังใจเข้มแข็งที่จะบำเพ็ญเพียรสั่งสมบุญบารมี เพื่อให้มีโอกาสได้เกิดในสมัยพุทธกาลข้างหน้า ได้สดับตรับฟังธรรมะจากพระโอษฐ์ของพระศรีอริยเมตไตรยพุทธเจ้า ด้วยความหวังสุดท้ายว่าเราอาจเป็นบุคคลประเภทพุทธเวไนย

ขอกราบขอบพระคุณหลวงพ่อบุญมี ธัมมรโต ที่ได้เมตตาอนุญาตให้กระผมได้มีโอกาสถอดคำบรรยาย และเรียบเรียงเป็นหนังสือ เพื่อเผยแผ่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ดำรงอยู่มั่นคงยืนนาน

และขอขอบพระคุณ และอนุโมทนาญาติธรรมทุกท่านที่ได้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนการพิมพ์หนังสือในครั้งนี้

บรรณธรรศ บรรลือศักดิ์กุล

กันยายน ๒๕๕๘

ผู้อุ้มชูพระพุทธศาสนา

ในงานมุทิตาจิตอายุวัฒนมงคล
ครบรอบ ๘๘ ปี ๖๘ พรรษา หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ[๑]
วันที่ ๑ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๕๗
ณ วัดป่านาคูณ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ท่านทั้งหลายคงจะแปลกใจ ทำไมอยู่ๆ หลวงพ่อบุญมี[๒] ถึงโผล่ขึ้นมา แปลกใจไหม คงไม่แปลกใจ ในเมื่อพ่อแม่ครูอาจารย์ท่านเมตตา เราก็พร้อมที่จะพูดธรรมะเพื่อบูชาท่าน หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ เอ้า ใครทำธุระเสร็จแล้วรีบขึ้นมา กาลที่เป็นอุดมมงคล คือการที่ฟังอรรถฟังธรรม ไม่สำคัญว่าค่ำ ไม่สำคัญว่าดึก ไม่สำคัญว่าหัวค่ำ ท่ามกลาง ใกล้สว่าง ช่วงไหนระยะไหน เป็นระยะเป็นเวลาที่เป็นอุดมมงคลทั้งนั้น พวกเรารีบมาเอามงคลเข้าสู่หัวใจต่อ

โอกาสนี้เป็นโอกาสที่เป็นอุดมมงคล ขอถือโอกาสนี้ ขอกราบคารวะ ขอโอกาสพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์หมู่เพื่อนสหธรรมิก พวกเราทายก ทายิกา โดยเฉพาะพวกเราก็เป็น ศิษยานุศิษย์ลูกหลานของหลวงตา[๓] ศิษยานุศิษย์ลูกหลานของหลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ ซึ่งท่านเปรียบเสมือนพี่ใหญ่ของพระเราที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

---

๑. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่านาคูณ ตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

๒. พระอาจารย์บุญมี ธัมมรโต วัดป่าศรัทธาถวาย (วัดถ้ำเต่า) ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๓. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาที่แล้ว เป็นวันครบรอบวาระ ๑๐๒ ปี ของหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโณ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ที่แล้วก็เป็นวาระครบรอบ ๙๒ ปี ๖๔ พรรษาของหลวงปู่ลี กุสลธโร[๑] วาระนี้ ค่ำวันนี้ และพรุ่งนี้ เป็นวาระเป็นอุดมมงคลอีกวาระหนึ่ง หลวงปู่บุญมี[๒] ของเราอายุวัฒนะมงคลของท่านอายุครบเท่าไร ๘๘, ๘๙ ครบรอบ ๘๘ เข้า ๘๙, พรรษา ๖๘ หลวงปู่บุญมี[๒] ของเรานี่ก่อนหลวงปู่ลี[๑] ๔ พรรษา ใช่ไหม

พวกเราศิษยานุศิษย์เราจะเพิกเฉยกับวาระที่เป็นอุดมมงคลอย่างนี้ไม่ได้ พวกเราต้องหาโอกาสมาร่วมงานให้ได้ พอเรามาแล้วเราก็มีโอกาสให้ทาน ดำริตั้งใจจะรักษาศีล และก็ตั้งใจจะสำรวมระวังมาร่วมประกอบพิธี ฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ กราบไหว้ครูบาอาจารย์ ไม่เคยเห็นองค์นั้น โอ้คราวนี้ได้เห็น ไม่เคยเห็นองค์นี้ โอ้คราวนี้ได้เห็น เพราะวันสำคัญเช่นนี้ท่านมารวมกัน เราก็ได้กราบก็ได้ไหว้ แม้อาตมาภาพก็โผล่มาให้เห็นเช่นเดียวกัน เพราะเราก็เป็นลูกหลานหลวงตา[๓] เป็นลูกหลานของหลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ[๒] เป็นพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ท่านเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ท่านเป็นหลักเป็นประธาน พวกเราต้องเสียสละมา เราจะเห็นว่าลูกศิษย์ลูกหา เป็นลูกเป็นหลานเป็นเหลนของหลวงตา[๓] เรียกรวมทั้งหมดเป็นจำนวนมากวันนี้ ทั้งพระเจ้าพระสงฆ์เป็นจำนวนมาก พวกเราญาติโยมอุบาสกอุบาสิกาเป็นจำนวนมาก มาร่วมกันเอามงคลเข้าสู่หัวใจ

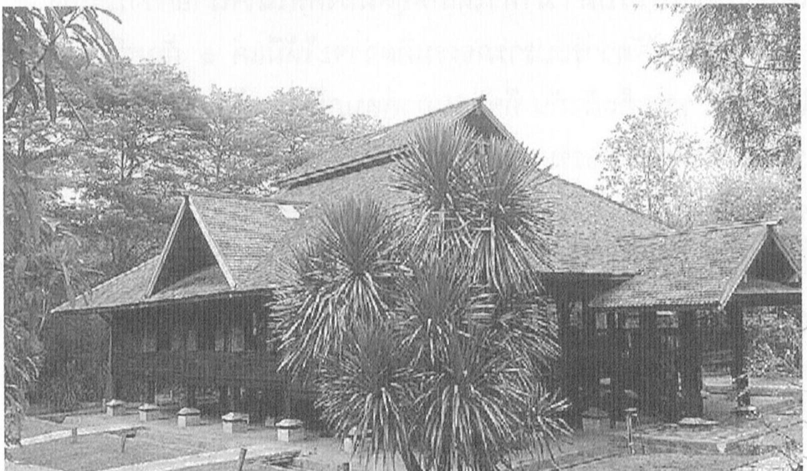
---

๑. หลวงปู่ลี กุสลธโร วัดเกษรศิลคุณธรรมเจดีย์ (วัดภูผาแดง) ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๒. หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ วัดป่านาคูณ ตำบลบ้านผือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

๓. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

Duang Kaew Foundation

Duang Kaew Foundation

ท่านพระอาจารย์อินทร์ถวาย[๑] ท่านเมตตาให้ธรรมะพวกเรา เป็นเวลาถึงชั่วโมงครึ่ง ท่านว่าจะพูดนิดหน่อย ท่านพูดฟังราบเรียบลื่น ธรรมกถึก ชี้แจงอรรถธรรมให้พวกเราได้ยินได้ฟัง ปรารภถึงเรื่องบูชา หลวงปู่บุญมี และก็ปรารภถึงเรื่องสิ่งที่ล่วงไปสิ้นไป **ขะยะวะยะธัมมา สังขารา**[๒] สังขาร[๓] ของเราของท่านของใคร ล่วงไปล่วงไปล่วงไป ขะยะ สิ้นไป วะยะเสื่อมไป เสื่อมไปสิ้นไป ขะยะวะยะธัมมา สังขารา สังขาร ทั้งหลายเสื่อมไปสิ้นไป สังขารทั้งหลายไม่เคยคงที่ สังขารทุกอย่างทั้งที่ มีใจครอง ไม่มีใจครอง ไม่เคยคงที่ ไม่เคยหยุดนิ่งอยู่กับที่ไม่ว่าจะเป็น ตัวเราไม่ว่าจะเป็นสัตว์ไม่ว่าจะเป็นวัตถุรอบข้างตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า พัดลมทุกอย่างสารพัดที่อยู่รอบข้างตัวเรา ไม่มีสังขารใดแม้เม็ดหิน เม็ดทรายที่จะอยู่คงที่ได้ ผู้เห็น**สัจธรรม**[๔] ข้อนี้คือพระพุทธเจ้าของเรา ขะยะวะยะธัมมา สังขารา พวกเรารำพึงรำพันได้ยินได้ฟังเรื่องเหล่านี้ เป็นเหตุให้เราไม่ประมาทไม่มัวเมาไม่นิ่งนอนใจ เพราะฉะนั้นรีบมา ใครยังไม่ขึ้นมา รีบมา มาทำให้เกิดอุดมมงคลในใจเราอีกวาระหนึ่ง

ทีแรกผู้จัดวาระปรารภธรรมคิดว่าจะให้มีแค่ ๑ กัณฑ์ แต่เราขอ ให้เป็น ๒ วาระก็แล้วกัน ที่จะสมภาคสมภูมิที่สุดต้องเป็นครูบาอาจารย์ เพราะหน้าที่การให้ธรรมะนั้น เป็นหน้าที่ของพระมหาเถระ ท่านทั้งหลาย จงจำให้แม่น เป็นหน้าที่ของพระมหาเถระ เราเป็นผู้น้อยอยู่ๆ เราโดด ขึ้นมาอย่างนี้ไม่ใช่นิสัยของเรา เราเคยพูดธรรมะในที่หลายแห่ง เราจะ พูดในลักษณะเวลาหมู่เพื่อนขัดเขินหาผู้แสดงไม่ได้จริงๆ เท่านั้น เราถึง จะขึ้น ครูบาอาจารย์นั่งเต็มไปหมดไม่ใช่วิสัยของเรา เหมือนอย่างที่เรา

---

๑. พระอาจารย์อินทร์ถวาย สันตุสสโก วัดป่านาคำน้อย บ้านนาคำน้อย ตำบลบ้านก้อง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี

๒. สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

๓. สภาพที่ปัจจัยทั้งหลายปรุงแต่งขึ้น, สิ่งที่เกิดจากเหตุปัจจัย

๔. ธรรมที่แท้, หลักหรือแก่นของศาสนา

ไปที่สวนแสงธรรม[๑] เราไปที่สวนแสงธรรม ลูกศิษย์ลูกหาที่ไป โอ๋มีแต่ลูกศิษย์ของหลวงตา[๒] ทั้งนั้น เคยฟังแต่ยอดธรรมะมาแล้วทั้งนั้น ไอ้แค่เราไปนั่งตรงนั้นซึ่งเป็นที่ใกล้ๆ ที่หลวงตา[๒] เคยนั่ง เราก็โอ๊ยรู้สึก เอ่อ มันรู้สึกอย่างไรบอกไม่ถูก เนื่องจากว่าเราเคยอยู่ใกล้ท่าน ด้วยเหตุที่เรามีความเคารพมีความยำเกรงด้วย มีความเคารพด้วย ไม่ใช่เคารพยำเกรงเฉพาะรูปเหมือนท่าน รูปท่าน แม้แต่สถานที่ของท่านเราก็ยังรู้สึกเคารพยำเกรง โอกาสที่เราจะปรารภธรรมะสู่กันฟังเรา เราก็ไม่กล้าทำเพราะมันเคารพ มันยำเกรงนี่เอง แต่คราวนี้อาศัยความประสงค์ของหมู่เพื่อนอาศัยเมตตาของหมู่เพื่อน ไปกราบเรียนขอโอกาสหลวงปู่บุญมี หลายวาระหลายครั้ง หลวงปู่ท่านก็เมตตาไม่ใช่อยู่ๆ ก็กระโดดขึ้นมาเฉยๆ เราก็มาพูดเพื่อเป็นการบูชาคุณของหลวงปู่ ก็แล้วกัน พวกเราทั้งหลายฟังได้ก็ฟัง ฟังไม่ได้ก็ต้องฟัง พูดครึ่งชั่วโมงก็ต้องฟัง พูดหนึ่งชั่วโมงก็ต้องฟังก็แล้วกัน ท่านอาจารย์อินทร์ ท่านเมตตาหนึ่งชั่วโมงครึ่ง เอ๊ะ เราจะเอาเท่าไร ๒ ชั่วโมงไหวไหม ไหวไหม ๒ ชั่วโมง

เราจะทราบได้ว่าวาระนี้ผู้ที่จะขึ้นมาตั้งใจนั่งฟังจะมีบุคคลอยู่ ๒ ประเภท ประเภทหนึ่งมีความจงใจอยากได้ยินได้ฟังเสียงอรรถ เสียงธรรมอย่างแท้จริงในหัวใจ ไม่มีอะไรมาบีบบังคับ ไม่มีความจำนนจำใจอะไรทั้งนั้น เป็นผู้สมัครใจ เป็นผู้หิวกระหายต่อเสียงอรรถ เสียงธรรม นี่ประเภทหนึ่ง เป็นผู้ตั้งใจจะฟังอรรถฟังธรรม อีกประเภทหนึ่งน่าจะมีน่าจะมี อยากฟังวาทะของหลวงพ่อบุญมี จริงหรือไม่จริง ดูเอาก็แล้วกัน ฮ่ำ ไม่ใช่ท้าทายไม่ใช่ท้าทาย ธรรมของพระพุทธเจ้านั้น ถ้าเราจะเทียบจะไม่เหมือนปลาเน่า ปลาเน่าถ้าเจ้าของไม่เร่ขายปลาก็ยิ่งเน่าและ

---

๑. ตั้งอยู่ที่ถนนพุทธมณฑลสาย ๓ แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพฯ มีพื้นที่ ๑๒ ไร่ เป็นสำนักสงฆ์ที่หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน มาจำวัดเวลาเดินทางมากรุงเทพฯ

๒. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

แต่ธรรมะ ของพระพุทธเจ้าไม่มีอะไรเดือดร้อน ใครสนใจก็รับเอาไป ใครไม่สนใจก็เป็นเรื่องธรรมดา เพราะธรรมะของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ประเภทปลาเน่า ใครจะรู้จักก็ตาม ใครจะไม่รู้จักก็ตาม ใครสามารถทำได้ฝึกฝนอบรมได้ในหัวใจของใครของเรา เป็นปัจจัตตัง[๑]สามารถรู้เข้าใจได้เฉพาะตนของตน เอาแต่พวกเรา ในเมื่อเราสนใจในรอบดึกอย่างนี้ เวลาเท่าไรแล้ว ๓ ทุ่ม ๒๐ ยังไม่ดึกนะ เขาเที่ยวกันตี ๒ ตี ๓ แล้วค่อยไปนอนก็ยังมี นอนตี ๓ ลุก ๓ โมงเช้าก็มี เขาก็ยังไปเที่ยวเตร็ดเตร่ได้อย่างสบาย แต่พวกเราเอาสาระแก่นสารที่เป็นธรรมะมาสู่หัวใจของเรา เราเห็นว่าเรื่องการหลับการนอนเป็นเรื่องเล็กน้อย

เพราะฉะนั้นวันนี้เราตั้งอกตั้งใจฟังธรรม ให้เราทำความเข้าใจ ๒ ประเด็น ประเด็นหนึ่งให้เราตั้งใจนั่งภาวนา[๒] พุทโธ[๓] พุทโธ พุทโธ พุทโธ กำหนดลมหายใจเข้าด้วย หายใจออกด้วย หายใจเข้าพุท หายใจออกโธ นั่งภาวนาฟังไป หลวงตา[๔]ท่านจะสอนอย่างนี้ทุกระยะทุกครั้งที่พวกเรานั่งฟัง ฟังเทศน์ภาคปฏิบัติ[๕] ภาคภาวนา เรานั่งภาวนา ตั้งตัวเองนั่งภาวนาเลย พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่ อันนี้คือประเด็นหนึ่ง อีกประเด็นหนึ่งถ้าหากจิตของเรามันไม่อยู่ มันตกมาจากพุทโธ ให้มันอยู่กับเสียงธรรม พอเรารู้สึกว่าเราอยู่กับเสียงธรรมจิตมันเกาะกับเสียงธรรม เราก็เกาะไปเรื่อยๆ พอจิตเริ่มไม่เกาะเสียงธรรมที่ท่านพูด ให้เราขยับมาอยู่กับคำว่า พุทโธ ท่านฟังอยู่อย่างนี้สิ้นระยะเวลาไป ๒๐ นาที ๓๐ นาที ยิ่งสิ้นระยะเวลาหนึ่งชั่วโมง เราทำได้อย่างนี้ตลอด มันจะเป็นการฝึกการฝืน มันจะเป็นรากเป็นฐาน มันจะเป็นอนุสรณ์ในการที่เราตั้งอกตั้งใจภาวนา เป็นครั้งคราวให้กับเราได้เป็นอย่างดี

---

๑. เฉพาะตน

๒. สำรวมใจให้แน่วแน่เป็นสมาธิ

๓. พระนามหนึ่งของพระพุทธเจ้า แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น [ตื่นจากความเชื่อที่ถือกันมาผิด] ผู้เบิกบาน

๔. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

๕. ปฏิปทาอันจะต้องปฏิบัติ ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

อย่าลืมนะกำหนดภาวนาพุทโธ พุทโธ ใครเคยภาวนา สะดวกสบายยังไงเราก็ภาวนาไป พอมันตกจากพุทโธ ไปอยู่กับคำเทศน์ ถ้าหากมันเกาะคำเทศน์ เราให้เกาะไป มีความรู้ตัวทั่วพร้อมว่าเราฟังเสียงธรรมเข้าใจเนื้อหาของอรรถธรรม แต่ถ้าหากมันรู้สึกว่ามันจะเริ่มเลือนลางไป เราก็ขยับมาอยู่กับคำว่าพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ การฟังธรรมภาคปฏิบัติ จึงมีความสำคัญ บางคนเขาก็ว่าฟังยังไงมันก็เป็นปริยัติ[๑] อยู่นั้นแหละ ฟังยังไงมันก็เป็นปริยัติอยู่นั้นแหละ หลวงตา[๒] ท่านว่าเราฟังธรรมภาคปฏิบัติด้วย และนั่งปฏิบัติไปด้วย ท่านว่าได้ผลมากกว่าเราทำโดยลำพัง นี่หมายความว่าคนที่ตั้งตัวเองยังไม่ได้ ได้ผลมากกว่าเราทำโดยลำพัง เพราะฉะนั้นเรายึดหลักของหลวงตา[๒] ท่านสอนเอาไว้ แม้แต่เสียงส่งมาที่เสียงของผู้เทศน์ ท่านก็ไม่ให้ส่งมา ทำความรู้อยู่เฉพาะใจของตัวเอง อยู่กับพุทโธ พุทโธ ก็ให้อยู่กับพุทโธ พุทโธ ถ้าไม่อยู่กับคำว่าพุทโธ พุทโธ มันมาเกาะอยู่กับเสียงธรรม แล้วเกาะไปเรื่อยๆ เกาะเหมือนกันกับคมที่สุด แหลมที่สุด คมที่สุด เกาะอยู่กับเสียงธรรม เราก็เกาะไปเรื่อยๆ เกาะไปเรื่อยๆ เกาะไปเรื่อยๆ ทำให้จิตใจดวงนั้นได้ผล ได้ผลมากกว่าทำโดยลำพัง

เบื้องแรกท่านอาจารย์อินทร์ ท่านปรารภถึงพุทธวจนะ[๓] เดี๋ยวนี้คนเอาพุทธวจนะไปประกาศไปเผยแพร่ เอาธรรมจากพระโอษฐ์ของพระพุทธเจ้าไปประกาศไปเผยแพร่ดังระเบิดเลยอยู่ที่กรุงเทพฯ ก็ถูกต้องแล้ว ตอนนี้ ทำไมท่านจึงปรารภขึ้น เพราะว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงๆ พุทธวจนะ ก็คือคำพูดของพระพุทธเจ้า พวกเราสาวกก็ประกาศเรียนรู้บอกสอนกันอยู่แล้ว เขาบอกว่าพระสงฆ์สาวกทุกวันนี้ไม่ค่อยจะเอา

๑. การเล่าเรียน

๒. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

๓. คำพูดของพระพุทธเจ้า

ธรรมะของพระพุทธเจ้าจากปากของพระพุทธเจ้า มาเผยแพร่มาประกาศ มาบอกมาสอน มักจะเอาแต่ธรรมะของพระสาวกมาสอน เช่นอย่างมักจะพูดกันว่าทำไมเราต้องติดใจกับครูบาอาจารย์ ทำไมเราต้องติดใจกับคำว่าบุคคล ทำไมเราไม่ติดใจในธรรม ทำไมเราไม่ถือธรรม ไม่เคารพธรรม ก็ธรรมะที่จะพึงเกิดขึ้นได้ มาแจกมาแจงมาแสดงให้เราปรากฏได้ ก็เพราะบุคคลไม่ใช่หรือ เราพูดได้อย่างเต็มปาก เนื่องจากพวกเราได้ยินได้ฟังเสียงอรรถเสียงธรรมของ**หลวงตา**[๑] **หลวงปู่เสาร์**[๒] **หลวงปู่มั่น**[๓] ถือว่าเป็นบุคคลที่แสดงความเป็น**พระอรหันต์**[๔] ให้ปรากฏในโลกปัจจุบัน เป็นผู้ที่แสดงความเป็นพระอรหันต์ ให้ปรากฏในโลกปัจจุบัน ที่นี้หลวงตา[๑] ท่านก็สืบทอดมาจาก**หลวงปู่มั่น**[๓] หากเราจะพูดอีกอันหนึ่ง **หลวงตา**[๑] ท่านก็เป็นผู้หนึ่งที่แสดงความเป็นพระอรหันต์ ให้ปรากฏในโลกปัจจุบัน ท่านทั้งหลายฟังแล้วท่านมีความขัดแย้งอยู่ในใจไหม ท่านไม่ขัดแย้งในใจ เราพูดตามท่าน เราพูดตามท่าน เราฟังคำพูดเหล่านี้แล้วเราได้กำลังใจ ขอให้เราทุกคนตั้งมั่น และได้กำลังใจจากคำสอนที่ครูบาอาจารย์ท่านบอกท่านสอน เพราะครูบาอาจารย์เหล่านั้น ท่านไม่ได้ตั้งตนเป็นศาสดา ท่านตั้งตนเป็นสาวก ศึกษาและฝึกหัดปฏิบัติตามคำสอนของพระศาสดาอย่างยิ่งยวด จึงมีผล**ปฏิเวธธรรม**[๕] ในหัวใจ นำธรรมะคำสอนของพระศาสดามาแจกแจงทำให้ตื้นเขินคือเข้าใจตามได้ง่ายขึ้น จึงเป็นเหตุเพิ่มกำลังใจ เพิ่มความหวัง แก่ผู้ตั้งใจปฏิบัติ พ้น**ทุกข์**[๖] ได้จริงมาแล้ว

---

๑. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

๒. พระครูวิเวกพุทธกิจ (หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล) "วัดดอนธาตุ บ้านทรายมูล อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

๓. หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต วัดป่าสุทธาวาส ตำบลธาตุเชิงชิม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

๔. ผู้บริสุทธิ์ ไกลจากกิเลส ทำลายกำแพงแห่งสังสารจักรได้แล้ว

๕. ธรรมะคือผลอันพึงบรรลุด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน

๖. สภาพที่ทนได้ยาก, ความทุกข์, ความไม่สงบ

ใครเป็นคนอุ้มชูพุทธวจนะนั้นมา สัทธรรม ๓[๑] ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ อะไรอุ้มชูพระศาสนามา สิ่งที่อุ้มชูพระศาสนามาก็คือ ปฏิเวธธรรม ปฏิเวธธรรมคือผลของการปฏิบัติ ปรากฏในใจของพระสงฆ์สาวก พระพุทธเจ้าท่านให้ความสำคัญกับพระสงฆ์สาวก แต่คนที่เขาเอาพุทธวจนะมาเผยแพร่ในปัจจุบันบางสำนักเขากำลังจะตัดสาวกออก แต่เขาไม่ตัดตัวเขาเองออก ฟังดูให้ดีก็แล้วกัน ฟังให้เป็นธรรม

พระสงฆ์สาวกเหล่านั้น ท่านทรงธรรมะของพระพุทธเจ้ามาได้ด้วยอะไร ด้วยความเป็นธรรม ด้วยความเข้าถึงธรรม ที่เรียกว่าปฏิเวธธรรม เพราะฉะนั้นอรรถธรรมของพระพุทธเจ้า สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนั้น สืบทอดมาได้เพราะปฏิเวธธรรม จริงอยู่ท่านพูดถึงสัทธรรม ๓ สัทธรรม คือปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ การได้ยินได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเป็นปริยัติ เมื่อได้ยินได้ฟังได้เข้าใจ เอาไปใคร่ครวญอย่างที่เรียกว่าสุตะ[๒] เมื่อสุตะได้ยินได้ฟังแล้วก็เอาไปจินตะ[๓] ไปนึกไปคิดไปวินิจฉัยไปใคร่ครวญ เป็นจินตะ เป็นปัญญา[๔] เป็นปัญญาญาณ[๕]เป็นทัสสนะ[๖] เป็นญาณทัสสนะ[๗] เป็นวิปัสสนา[๘] เป็นวิปัสสนาญาณ[๙] แท้จริงหลักใหญ่ที่พระพุทธเจ้า ท่านทรงแสดง ก็เหมือนอย่างที่เราสวด

---

๑. ธรรมที่แท้, หลักหรือแก่นของศาสนา หมายถึงส่วนทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ

๒. ใฝ่เล่าเรียน

๓. การคิดพิจารณา

๔. เข้าใจภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

๕. ความสามารถหยั่งรู้สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

๖. หน้าที่เห็นรูป ได้แก่ จักขุวิญญาณ

๗. ความหยั่งรู้หยั่งเห็นครบ ๓ รอบ หรือปริวัฏฏ์ ๓ แห่งญาณทัสสนะ

๘. การฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริง, การเจริญปัญญา

๙. ญาณที่นับเข้าในวิปัสสนา ความรู้ที่ทำให้เกิดความเห็นแจ้ง เข้าใจภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

ธรรมจักร[๑] ที่ผ่านไปแล้ว โดยที่ท่านยกธรรมทางดำเนิน หนทาง ๓ หนทาง กามสุขัลลิกานุโยค[๒] ประกอบตนพัวพันในกาม[๓] เป็นทางสายหนึ่ง นี่เป็นทางที่หย่อน อัตตกิลมถานุโยค[๔] เป็นทางอีกทางหนึ่ง เป็นทางประกอบตนให้เหน็ดเหนื่อยเปล่า และท่านประทานเส้นทางใหม่ให้พวกเราเดิน มัชฌิมาปฏิปทา[๕] สัมมาทิฏฐิ[๖] สัมมาสังกัปปะ[๗] สัมมาวาจา[๘] สัมมากัมมันตะ[๙] สัมมาอาชีวะ[๑๐] สัมมาวายามะ[๑๑] สัมมาสติ[๑๒] สัมมาสมาธิ[๑๓] สรุปลงแล้วก็คือต้องเกี่ยวข้องกับศีล ทำศีลอย่างยิ่งจนเป็นอธิศีล[๑๔] ศีลอย่างสูง จิตจะต้องเกี่ยวข้องกับ สมาธิ[๑๕] ทำสมาธิ[๑๕] ให้ยิ่งจนได้ชื่อว่าอธิจิต[๑๖] เกี่ยวข้องกับปัญญา ต้องทำปัญญาให้ยิ่งที่ท่านเรียกว่า

---

๑. ธัมมจักกัปปวัตนสูตร หมายถึงพระสูตรที่หมุนวงล้อแห่งธรรมให้เคลื่อนไป

๒. หมกมุ่นอยู่ด้วยกามสุข

๓. ความใคร่, ความอยาก,ความปรารถนา, สิ่งที่น่าใคร่น่าปรารถนา

๔. ทรมานตัวให้ลำบากเต็มที่

๕. ทางสายกลาง เป็นข้อปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น ไม่ติดข้องในที่สุดทั้งสอง คือ กามสุขัลลิกานุโยค และอัตตกิลมถานุโยค

๖. เห็นชอบ ความรู้อริยสัจจ์ ๔ ได้แก่ เห็นไตรลักษณ์ หรือรู้อกุศลและอกุศล หรือเห็นปฏิจจสมุปบาท

๗. ดำริชอบ

๘. เจรจาชอบ

๙. กระทำชอบ

๑๐. เลี้ยงชีพชอบ

๑๑. พยายามชอบ

๑๒. ระลึกชอบ

๑๓. ตั้งจิตมั่นชอบ

๑๔. ยิ่งด้วยศีล รักษาศีลเท่ากับชีวิต

๑๕. ความตั้งมั่นแห่งจิต, ภาวะที่จิตสงบนิ่งจับอยู่ที่อารมณ์อันเดียว

๑๖. จิตที่ยิ่งด้วยสมาธิ

อธิปัญญา[๑] อธิศีล อธิจิต อธิปัญญาจึงเป็นเกณฑ์ที่จะทำให้เราถือตาม ประพฤติตาม ปฏิบัติตาม เข้าไปสู่มรรค[๒] สู่ผล[๓] ที่พระพุทธเจ้าท่านทรงแสดงไว้ได้

ถ้าเป็นเส้นทางอื่น กามสุขัลลิกานุโยค อัตตกิลมถานุโยค คำว่ายิ่งเกินไปคือไม่ใช่ทาง คำว่าหย่อนเกินไปคือไม่ใช่ทางตรัสรู้ คือเส้นทางปฏิบัติที่ผิดเป้าประสงค์ คือเดินผิดทาง จะถึงเป้าประสงค์ได้อย่างไร แม้แต่พวกเราเดินตามอริยมรรคมีองค์แปด[๔] แล้วก็ตาม ถ้าย่อหย่อนก็ไปไม่ถึงอยู่ดี บางทีสอนกันสอนเรื่องอภิธรรม[๕] บางทีสอนกันเรื่องพุทธวจนะกันอยู่ สอนกันเรื่องธรรมจากพระโอษฐ์อยู่ บางทีก็เข้าใจว่า ปริยัติเหล่านั้นเป็นปฏิบัติก็มี แต่สายวัดป่าครูบาอาจารย์เราท่านพูดถึงปฏิบัติ ปฏิบัติ ปฏิบัติ เหมือนอย่างที่พวกเราได้ยินได้ฟังหลวงปู่เสาร์ มีคนไปถามว่า ท่านให้ภาวนา พุทโธ พุทโธ พุทโธ ภาวนาพุทโธ แล้วได้อะไร ภาวนาพุทโธ แล้วเห็นอะไร หลวงปู่เสาร์ตอบว่า ไม่ต้องถาม ไปทำ ไม่ต้องถามไปทำ ทำให้มาก เจริญให้มาก คือท่านให้ไปปริยัติ แล้วต้องไปปฏิบัติ จึงจะมีปฏิเวธ

ธรรมของพระพุทธเจ้าที่ท่านพูดพอประมาณ ๘๔๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เท่ากับใบไม้ในกำมือเท่านั้นเอง มีอยู่วันหนึ่งพระพุทธองค์ประทับอยู่ที่ป่าประดู่ลายกับพระอานนท์ ถามพระอานนท์ว่าใบไม้ใน

---

๑. ยิ่งด้วยปัญญา

๒. การประพฤติปฏิบัติแต่ละขั้น เปรียบเหมือนกับการเดินทาง

๓. ผลที่เกิดสืบเนื่องจากการละกิเลสได้ด้วยมรรค, ธรรมารมณ์อันพระอริยะพึงเสวยที่เป็นผลเกิดเองในเมื่อกิเลสสิ้นไปด้วยอำนาจมรรคนั้นๆ

๔. เรียกเต็มว่า อริยอัฏฐังคกมรรค แปลว่า "ทางมีองค์แปดประการ อันประเสริฐ , องค์ ๘ ของมรรค

๕. หลักธรรมและคำอธิบายในรูปหลักวิชาการล้วนๆ ไม่เกี่ยวข้องด้วยเหตุการณ์และบุคคล

ป่าประดูลายนี่ ในป่าทั้งหมดกับใบไม้ในกำมือเรานี่ อันไหนจะมากกว่า อานนท์ตอบใบไม้ในป่ามากมายมหาศาลพระเจ้าข้า ใบไม้ในมือพระองค์นิดหน่อยหยิบมือเดียว นิดหน่อยเท่านั้นเอง แต่ถ้าหากเราเข้าใจเรื่องการเข้าถึงธรรมแล้ว ใบไม้ในกำมือกับใบไม้ที่อยู่ในป่าไม่มีอะไรแตกต่างกัน พระสงฆ์สาวกที่ท่านตั้งใจมาประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เข้าสู่หลักที่ท่านเรียกว่าปฏิเวธ ปฏิเวธอย่างแท้จริงนั้น หมายความว่าท่านเข้าถึงธรรม เมื่อท่านเข้าถึงธรรมแล้วท่านก็รู้จักหมด โอ้อยู่ในกำมือที่ท่านสอนก็ใบไม้ อยู่ในป่าก็ใบไม้ พระปฏิบัติครูบาอาจารย์ของเราทั้งหลายที่ท่านเอามาสอนลูกศิษย์ลูกหานั้น ท่านจะเอาความรู้ความเห็นแปลกๆ มาสอนพวกเรา ท่านอาจจะเอาใบไม้ในกำมือของพระพุทธเจ้ามาสอนพวกเราก็ได้ ท่านอาจจจะหยิบเอาใบไม้ในป่ามาบอกมาสอนเราก็ได้เพราะใจท่านเข้าถึงธรรม จิตเริ่มถึงกระแสธรรมตั้งแต่โสดาธรรม[๑] ก็เริ่มรู้ได้แล้ว

เราฟังดูต้นตำนานของพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ๓ เดือนจึงมีการทำปฐมสังคายนา[๒] มีพระอานนท์เป็นผู้วิสัชนาพระธรรม มีพระอุบาลีเป็นผู้วิสัชนาพระวินัย แค่ ๓ เดือนแค่นั้นแหละผู้เข้าถึงธรรมจะรู้จักเข้าใจทั่วถึงอยู่ในหัวใจของท่าน แต่ผู้ที่ยังไม่เข้าถึงธรรม ก็คือยังเป็นหัวใจ ยังจอมปลอมนั่นเอง ถึงแม้ว่าจะทรงปริยัติ ทรงปฏิบัติ ทรงปฏิเวธ แต่บางทีอาจเป็นสัทธรรมปฏิรูป[๓] ในหัวใจของเขายังไม่มีมรรคมีผลอะไร พอที่จะเจริญงอกเงยในหัวใจขึ้นมาได้ แต่สำหรับผู้ที่เข้าถึงอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน เริ่มต้นมาจากการได้ยินได้ฟังตั้งใจประพฤติปฏิบัติเข้าไปสุตะ เอาไปจินตะ จนเป็นปัญญา จนเป็นปัญญาญาณ

๑.ผู้แรกถึงกระแสธรรม

๒. คือการประชุมตรวจชำระสอบทานและจัดหมวดหมู่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า วางลงเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน ตามศัพท์ "สังคายนา" หมายถึง สวดพร้อมกัน

๓. พระสัทธรรมเทียม พระสัทธรรมปลอม

ขึ้นมาได้ เป็นสัทธรรมของพระพุทธเจ้า เต็มร้อยอย่างแท้จริง จะไม่มีอะไรแตกต่างกัน พระสงฆ์ ๕๐๐ องค์ ที่ทำปฐมสังคายนา อยู่ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหาคือผู้เข้าถึงธรรมทั้งนั้น ใบไม้ในกำมือพระพุทธเจ้าท่านก็เห็น ท่านก็เข้าใจ ใบไม้อยู่นอกกำมือของพระพุทธเจ้า ท่านก็เห็น ท่านก็เข้าใจ

ถ้าหากเราจะเอาประเด็นหลัก ส่วนมากมาบอกว่าพระพุทธเจ้าท่านสอนให้เราเจริญศีล เจริญสมาธิ และเจริญปัญญา แต่ศีลนั้นพระองค์ทรงบัญญัติ เพราะศีลนั้นเป็นบัญญัติ ส่วนธรรมนั้นมีสัจธรรมรองรับท่านจึงสอนกลางๆ ให้เราทำใจให้สงบ เรียกว่าสมถะ[๑] และท่านสอนให้เราเจริญปัญญา ท่านจึงเรียกว่าปัญญา มีเรียกเป็นสมถะ และวิปัสสนาหรือเรียกว่าสมาธิ และก็เรียกว่าปัญญา ท่านจะไปเอาบทไหนก็ตามมาบริกรรม[๒] ให้จิตสงบเป็นสมถะทั้งนั้น สิ่งที่เรามาบริกรรมให้จิตสงบนั้นเราก็เอาอะไร บางทีเราก็เอารูปธรรม[๓] บางทีก็เอานามธรรม[๔] คืออารมณ์ภายในจิตของเรา เราจะเอาอารมณ์อะไรมาบริกรรม ก็ตามจิตของเราได้รับความสงบนั้นแหละสมถะเกิดขึ้นแล้ว พระพุทธเจ้าจะทรงตรัสไว้ก็ตาม ไม่ตรัสไว้ก็ตาม นั่นแหละคือพระประสงค์ของพระองค์ให้พวกเราเข้าใจเอาไว้ เขายังปฏิเสธว่าพุทโธ พุทโธ พุทโธ พระพุทธเจ้าไม่ได้บอกให้ท่อง พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน แต่พวกเราทั้งหลายไม่สงสัยครูบาอาจารย์ของพวกเราภาวนาแล้วจิตสงบ ครูบาอาจารย์ของเราเอาจิตที่สงบมาพิจารณาสัจธรรม จนได้บรรลุอรรถ บรรลุธรรมไปตามๆ กัน

---

๑ การฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบ, การฝึกสมาธิ

๒. การภาวนาขั้นบริกรรม, ฝึกสมาธิขั้นตระเตรียม ได้แก่การถือเอานิมิตในสิ่งที่กำหนดเป็นอารมณ์กรรมฐาน เช่นนึกถึงพุทธคุณเป็นอารมณ์ว่าอยู่ในใจเป็นต้น หรือคือการกำหนดบริกรรมนิมิตร

๓. สภาวะอันเป็นรูป, สิ่งที่มีรูป, ได้แก่รูปขันธ์ทั้งหมด

๔. สภาวะมิใช่รูป, สิ่งที่ไม่มีรูป, ได้แก่นามขันธ์ ๔ และนิพพาน

จำนวนมากอยู่แล้วท่านไม่สงสัย เพราะท่านเข้าใจอรรถสาระคำสอนของพระพุทธเจ้า ท่านไม่ได้เอามาโต้มาแย้ง ไม่ได้เอาคำพูดมาโต้มาแย้งกัน

ธรรมอันบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้า ที่สืบทอดกันมาเรื่อยๆ ปฐมสังคายนาก็ยังไม่มีการจดจารึก สังคายนาครั้งที่ ๒ พุทธศาสนาล่วงไปแล้วกี่ปีก็ยังไม่มีการจดจารึก แล้วธรรมของพระพุทธเจ้าทรงมาได้ยังไง ทรงมาได้กับจิตท่านเหล่านั้น เข้าถึงธรรม อุ้มชูมาด้วยกระแสของธรรมอันบริสุทธิ์ในหัวใจ ท่านจะเอาสระท่านจะเอาพยัญชนะไปกำหนดกฎเกณฑ์ไม่ได้ ต้องกำหนดกฎเกณฑ์ธรรมะที่เกิดขึ้นในหัวใจ ท่านจะเข้าใจธรรมะของพระพุทธเจ้ากับธรรมะของพระสาวกเวลาท่านเข้าถึงแล้วจะเหมือนกันหมด สามารถกำจัดความโลภความโกรธความหลงออกไปจากหัวใจหมดจดโดยสิ้นเชิงเหมือนอย่างพระพุทธเจ้า ท่านไม่มีข้อขัดแย้งกัน แต่สำหรับการรู้ การมีฤทธิ์มีเดชอภิญญาทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้นมันเป็นเรื่องของนิสัยอุปนิสัยของแต่ละคนแต่ละท่านจะมีความรู้ละเอียดที่เรียกว่าอภิญญา[๑]

อภิญญา แปลว่ารู้พิเศษรู้ยิ่ง เพราะฉะนั้นท่านจึงจัดประเภทพระอรหันต์ ที่เข้าถึงธรรมะของพระพุทธเจ้า ๓ ประเภท ๔ ประเภท สุกขวิปัสสโก[๒] มีความรู้แค่พอทำให้ความโลภ ความโกรธความหลงในหัวใจหมดไปจากหัวใจโดยสิ้นเชิง เตวิชโช[๓] ได้วิชชาสาม[๔] ระลึกได้บุพเพนิวาสานุสติญาณ[๕] เหมือนอย่างที่ท่านอาจารย์อินทร์ ท่านแสดงไปแล้วนั้นแหละ แล้วก็มี จุตูปปาตญาณ[๖] ระลึกเห็นภพชาติของตนเอง

---

๑. ความรู้ยิ่งยวด

๒. ผู้เห็นแจ้งอย่างแห้งแล้ง คือผู้มิได้ฌาณ สำเร็จอรหัตด้วยเจริญแต่วิปัสสนาล้วนๆ

๓. ผู้ได้วิชชาสาม

๔. ความรู้แจ้ง, ความรู้วิเศษ

๕. ญาณเป็นเหตุระลึกขันธ์ที่อาศัยอยู่ในก่อนได้, ระลึกชาติได้

๖. ญาณกำหนดรู้จุติและอุบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย อันเป็นไปตามกรรม, เห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์ทั้งหลาย

เกิดดับ เกิดตาย เกิดตาย ระลึกเห็นภพชาติของสัตว์ทั้งหลายเกิดตาย เกิดตาย ทำกรรมนั้นมาเกิดเป็นนี้ ทำกรรมนี้ต้องมาเกิดเป็นนั้น รู้แจ่มแจ้งชัดเจน เป็นญาณ[๑] เป็นญาณทัสสนะ เกิดความรู้เกิดความเห็นเกิดความเข้าใจ

คำว่าญาณ ก็คือความรู้อย่างยิ่งยวด ไม่ใช่ปัญญาธรรมดา ถ้าเราจะใช้คำว่าปัญญา เรียกว่าปัญญาญาณ เพียงกำหนดจิตปุ๊บ ไม่จำเป็นต้องเอามือไปเขี่ยเหมือนเขาเล่นคอมพิวเตอร์ ไม่จำเป็น เพียงแต่หย่อนจิตใส่เท่านั้น โร่ขึ้นมาทันที ได้กี่กัป กัลป์ กี่กัปกี่วัตรกัป กี่วิวัตรกัป ภพชาติของพระองค์ ภาพชาติของสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงไม่มีจบไม่มีตีบ ไม่มีตัน เห็นทุกระยะตลอด ในยามสุดท้ายที่ท่านได้บรรลุธรรม ทำให้พระองค์ได้บรรลุอาสวักขยญาณ[๒] นี่ประเภทเตวิชโช ก็คือได้วิชชาสาม มีบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ และ อาสวักขยญาณ

คำว่า อาสวักขยญาณ เหมือนอย่างที่พระพุทธเจ้าท่านบำเพ็ญในปัจฉิมยาม ท่านทำไปทำไปทำไป พิจารณาไล่ต้อนอวิชชา[๓] ตัณหา[๔] อุปาทาน[๕] ไล่ไปไล่มาไล่มาไล่ไป มีญาณทัสสนะ หยั่งรู้ว่า จิตของพระองค์หลุดพ้นหมดจดโดยสิ้นเชิง นั่นแหละอาสวักขยญาณ บังเกิดขึ้น ถ้าเป็นหลวงตา[๖] ท่านพูด ท่านใช้คำว่าขณะจิต ขณะจิตบอกว่ากิเลสในหัวใจหมดจดโดยสิ้นเชิง กิเลสในหัวใจหมดจดโดยสิ้นเชิงนี่ อันนี้คือ

---

๑. ความหยั่งรู้, ปรีชาหยั่งรู้

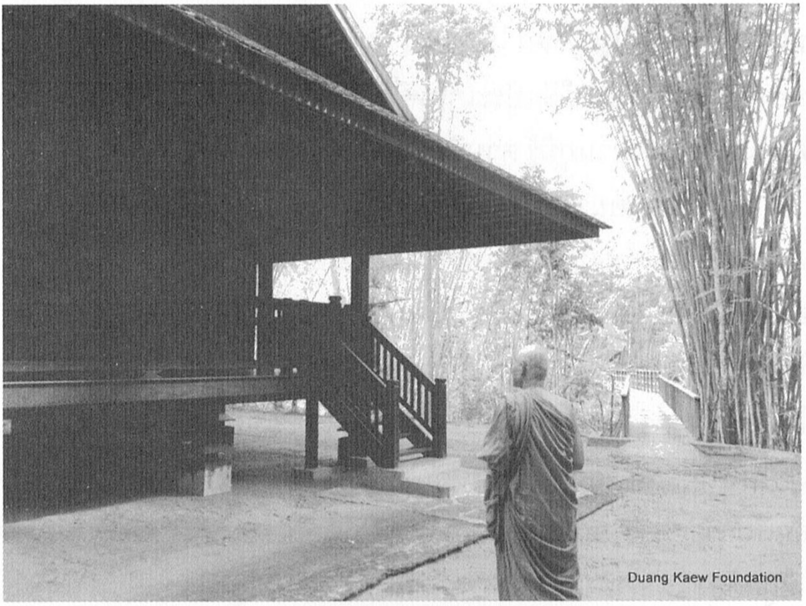
๒. ญาณหยั่งรู้ในธรรมเป็นสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย, ความรู้ที่ทำให้สิ้นอาสวะ, ความตรัสรู้

๓. ความไม่รู้แจ้ง ไม่รู้จริง

๔. ความทะยานอยาก, ความปรารถนาที่จะบำรุงบำเรอปรนเปรอตน, ความอยากได้อยากเอา

๕. ความยึดมั่น

๖. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

Duang Kaew Foundation

ภูมิของพระสาวกอีกอันหนึ่งนะ ภูมิของพระสาวกอีกอันหนึ่งก็คือ ฉฬภิญโญ[๑] อภิญญาหก มีหูทิพย์ ตาทิพย์ มีอะไรต่อมิอะไรนี่ทั้ง ๖ อย่างนั้นแหละ และก็อีกประเภทหนึ่งก็คือ จตุปฏิสัมภิทัปปัตโต[๒] คือมีความรู้แตกต่างตามภูมิรู้ ตามนิสัย ตามอำนาจวาสนา

เหมือนอย่างอภิธรรม ที่ครูบาอาจารย์ท่านเอามาจดจารึกให้พวกเราได้ยินได้ฟังได้อ่านอยู่ทุกวันนี้ อภิธรรมก็คือภูมิรู้ของพระสาวกองค์ใดองค์หนึ่งเท่านั้นเอง ในนั้นท่านรจนามาว่าเป็นพระอนุรุทธาจารย์ใช่ไหม หลักของอภิธรรม อภิธรรมนี่เราเรียนไปตามนั้นไล่ เหมือนกับเราไล่ต้อนตามความรู้ที่ท่านมาบอกมาสอนเรา แต่โอกาสที่เราจะหลงลืมเราไม่ได้หย่อนหรือย้อนไปถึงหลักอริยมรรคมีองค์แปด อันเรียกว่าศีล อันเรียกว่าสมาธิ อันเรียกว่าปัญญาแล้ว ยังชื่อว่าเรายังไม่เดินตามมรรคให้ถูกต้อง เรากำลังค้นหามรรคคือค้นหาอย่างไม่ถูกต้อง เดินตามยังไม่ถูกต้อง บางทีไม่เข้าหลักปฏิบัติเลย อาจจะเป็นตามรู้ จิตนึกเรื่องรูป[๓] ก็รูป จิตนึกเรื่องเวทนา[๔] ก็เวทนา ไม่ได้ตามต้อนลึกเข้าไปจนถึงสมุทัยที่เกิดอยู่ในจิต ไม่ถึงก้นบึ้งก้นลึก มันยังมีฉากหลังบังอยู่ ไม่สามารถจะทำให้เราเข้าถึงตัวเหตุต้นตอที่แท้จริงที่เรียกว่าสมุทัย[๕] ได้ ย่อมไม่ประสบผล ที่เรียกว่าปฏิเวธะ ปฏิเวธะ ดีไม่ดีก็หลงงมงายกลายเป็นสัทธรรมปฏิรูป คำว่าสัทธรรมปฏิรูปคือธรรมปลอม คำว่าปฏิรูป

---

๑. ผู้ได้อภิญญาหก

๒. ผู้บรรลุปฏิสัมภิทาสี่

๓. สภาวะที่แปรปรวนแตกสลายเพราะปัจจัยต่างๆ อันขัดแย้ง, ร่างกาย และ ส่วนประกอบฝ่ายวัตถุพร้อมทั้งพฤติกรรมและคุณสมบัติของมัน, ส่วนที่เป็นร่างกับทั้งคุณและอาการ

๔. การเสวยอารมณ์

๕. เหตุเกิดแห่งทุกข์, สาเหตุให้ทุกข์เกิด ได้แก่ ตัณหา ๓ คือ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา

ปฏิรูปแปลว่าปลอม สัทธรรมปฏิรูป ปฏิมากร ปฏิมากรคือรูปปลอม รูปปลอมของพระพุทธเจ้า ธรรมปฏิรูปหรือสัทธรรมปฏิรูป คือธรรมปลอม คำว่าธรรมปลอมคือ ธรรมที่เดินไม่ถูกตามหลักของศีล สมาธิ ของปัญญา บางครั้งเราได้ยินได้ฟัง จะเห็นว่าเขาพูดถึงเรื่องปัญญา ถ้าพูดถึงเรื่องสมถะ โอ้เสียเวลา เสียเวลา ตัดสมาธิของพระพุทธเจ้าออกแล้ว มันไม่ครบ มันไม่ครบหนทางที่จะพาทำให้เข้าสู่มรรค สู่ผล อย่างแท้จริงได้

การที่เราดำริตามกริยาอาการของจิต เหมือนกับเราไล่นับกริยาอาการของจิตที่มันออกมา จิตรักรู้รัก จิตโลภรู้โลภ จิตโกรธรู้โกรธ แต่ไม่เคยย้อนมาดูที่จิต ว่าอะไรเป็นตัวผลักดันความโลภ อะไรเป็นตัวผลักดันความโกรธความหลง ไม่เคยย้อนมา ในเมื่อเราไม่เคยย้อนมา เราก็ไม่เห็น ในเมื่อเราไม่เห็น เราก็ถูกสิ่งเหล่านี้ปิดบังเราอยู่ทุกระยะทุกเวลา เหมือนกับ เราตามนับความโลภความโกรธที่ไหนจะสงบระงับลงไปได้ เพราะฉะนั้น ท่านจึงให้สงบระงับสิ่งเหล่านั้นเสียก่อน สงบระงับให้จิตนิ่งอยู่กับที่เสียก่อน เป็นสมถะ เพื่อให้จิตดวงนั้นมีกำลัง ตราบใดที่เรายังไม่สงบระงับให้จิตแนบแน่นมั่นคงในภายในแล้ว จิตของเราก็จะไม่มีกำลัง ตามรู้ก็ตามรู้ไปเฉยๆ สู้อำนาจของตัณหาไม่ได้ ไปเห็นรูป รูปอ้อรูปไม่เที่ยง รูปไม่เที่ยง รู้ว่ารูปไม่เที่ยงอยู่ แต่มันไม่มีกำลังหยั่งลงไปให้เห็นว่าไม่เที่ยง คืออะไร อนิจจัง[๑] ทุกขัง[๒] อนัตตา[๓] รู้ว่าอนิจจัง รู้ว่าทุกขัง รู้ว่าอนัตตา แต่ไม่มีกำลังพอที่จะหยั่งไปถึงว่าอะไรคืออนิจจัง อะไรคือทุกขัง อะไรคืออนัตตา ท่านจึงให้มาเสริมกำลังแห่งความสงบให้กับจิตของเราเสียก่อน กำลังของจิตก็คือกำลังของสมาธิ

---

๑. ไม่เที่ยง

๒. เป็นทุกข์

๓. ไม่ใช่ตน

สมาธิของพระพุทธเจ้า เป็นสัมมาสมาธินั้น เป็นสมาธิที่ตั้งมั่นแนบแน่นมั่นคง ประกอบด้วยสติมา[๑] ประกอบด้วยสัมปชาโน[๒] ประกอบด้วยอาตาปี[๓] นี่คือความเพียรที่ประคับประคอง สัมปชาโนคือรู้ตัวทุกระยะทุกเวลา แล้วก็มีสติประคับประคองอารมณ์ที่เรากำลังจดจ่อ กำหนดพิจารณา กำหนดรู้ กำหนดพิจารณา กำหนดละ กำหนดรู้ กำหนดพิจารณา กำหนดละ นี่ตามหลักแท้ๆ มันต้องเป็นอย่างนี้ ไม่งั้นเราจะก้าวไปสู่สัทธรรม สัทธรรมโดยถูกต้องไม่ได้ สัทธรรมโดยถูกต้องก็คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ[๔] ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ก็เหมือนกับที่ท่านอาจารย์อินทร์ ท่านปรารภถึงอาจารย์พระธรรมกถึกกับพระวินัยธร ลูกศิษย์คนหนึ่งไปหาอาจารย์ที่เป็นธรรมกถึก อาจารย์ธรรมกถึกสอนแต่เรื่องธรรม สอน สอน สอน โอ้ย น่าเบื่อหน่ายเหลือเกิน มากมายเหลือเกิน จำไม่ไหว จำไม่ได้ เวลาไปหาอาจารย์ที่เป็นวินัยธร ผู้ทรงพระวินัย สอนแต่เรื่องข้อนั้นห้ามอย่างนั้น ข้อนั้นห้ามอย่างนั้น ข้อนั้นห้ามอย่างนั้น โอ๊ย ทำไมเราไม่ไหวแล้ว สติปัญญาเราทรงไม่ไหว ขอลาพระพุทธเจ้าว่าจะสึก ถ้ามากไปเธอไม่ต้องเอา เอาอย่างเดียวได้ไหม เอาใจ นี่คือการปฏิบัติแท้ๆ ต้องไม่ทิ้งใจ ย้อนมาที่ใจ พระองค์นั้นก็ทำตามพระพุทธเจ้าไม่นานก็ได้บรรลุธรรม แต่อย่าลืมว่าสาวก มี ๒ ประเภท ประเภทหนึ่ง ฟังธรรมจากใครก็บรรลุเป็นพระอรหันต์ ได้ อีกประเภทหนึ่งเป็นพุทธเวไนย

คำว่าพุทธเวไนย ต้องฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าเท่านั้น จึงจะได้บรรลุธรรม ฟังจากคนอื่นฟังเท่าไรก็ไม่ได้ เหมือนอย่างพระจูฬปันถกอย่างนี้ ลองมาฟังดูพระจูฬปันถกเป็นน้องชายของพระมหาปันถก พระจูฬปันถกพี่ชายสอนให้เรียนคาถา ๑ คาถา ถ้าจะมาตั้งเป็นแถว ได้แค่ ๒ แถว แค่

---

๑. มีสติ

๒. มีสัมปชัญญะ

๓. มีความเพียร

๔. ผลอันพึงบรรลุด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ผล และนิพาน

นี่ตลอดพรรษา ๓ เดือน จำไม่ได้ พี่ชายก็เลยทรมาน พอออกพรรษา หมอชีวก[๑] นิมนต์พระพุทธเจ้าพร้อมพระสาวกไปฉันที่ชีวกัมพวัน ที่สวนหมอชีวกนั่นแหละ เมื่ออังคาส[๒] อาหารอะไรเสร็จเรียบร้อยหมดแล้ว อาหารพระสงฆ์สาวกจัดอาหารถวายอังคาส เสร็จเรียบร้อยหมดแล้ว ขอให้พระพุทธเจ้าอนุโมทนาให้พร ยังไม่หมดพระสงฆ์ยังอยู่ที่วัด ๑ องค์ ให้คนไปตาม พอไปตามที่ไหนได้เห็นมีพระเต็มวัด

พระจูฬปันถกหลังจากพี่ชายไม่ให้มาฉันด้วย เสียใจจะออกไปสึก พอหมู่เพื่อนเขามาที่บ้านหมอชีวก พระจูฬปันถกออกไปหลังวัด เหตุการณ์อยู่ในเรด้าร์ข่ายพระญาณของพระพุทธเจ้าหมด พระองค์ก็บันดาลไปขวางเอาไว้ เธอจะไปไหน ไปสึกพระเจ้าข้า ทำไมหละ พี่ชายทำให้กระหม่อมได้รับความอับอาย ไม่ให้ไปฉัน ไม่ให้ไปด้วย อ้าว มานี่เธอไม่ได้บวชอุทิศพี่ชายของเธอนี่นะ เธอบวชอุทิศเรา มาแล้วก็เนรมิตผ้าขาวให้ ให้เธอบริกรรมอย่างนี้นะ ทำงานอยู่ตรงนี้นะ ให้ฟังเรานะ ผ้าขาวผ่องที่พระพุทธเจ้าเนรมิต ให้พระจูฬปันถกบริกรรม มือหนึ่งก็ถือผ้าขาวไว้ มือหนึ่งก็บริกรรมบนผ้าขาว แล้วก็ลูบไป คลำไป ระโชหะระณัง[๓] ระโชหะระณัง บริกรรมไป บริกรรมไป ด้วยความเชื่อพระพุทธเจ้า และด้วยอุบายวิธีของพระพุทธเจ้า พระจูฬปันถกเป็นประเภทพุทธเวไนย พอทำไปไม่นาน ลูบไป ลูบไป ระโชหะระณัง ระโชหะระณัง จิตก็เริ่มสงบ พอจิตเริ่มสงบ ผ้าขาวผ่องเริ่มหมองลงๆ ดำลงๆ เกิด ปัญญานี่ ตัวเรานี่สกปรกมาก เมื่อก่อนนั้นผ้าขาวผ่อง ผ้าขาวผ่อง ด้วยเหตุที่เราเอามือไปลูบไปสัมผัส ลูบไปๆ ลูบไปๆ ผ้าเลยดำลง นี่ ได้ปฏิกูลสัญญา[๔]

---

๑. แพทย์หลวงประจำราชสำนักกรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ และแพทย์หลวงประจำพระองค์ของพระพุทธเจ้า

๒. ถวายอาหารพระ, เลี้ยงพระ

๓. ผ้าเช็ดธุลี

๔. ความกำหนดได้หมายรู้, ความจำได้หมายรู้

พระพุทธเจ้าก็เนรมิตวิปัสสนาให้พิจารณา ปิ๊งเดียวได้บรรลุ พร้อมด้วยวิชาพลิกจิตๆ จากคนๆ เดียว แปลงให้เป็นหนึ่งพันคนได้ บรรลุเป็นพระอรหันต์ ปิ๊งเดียว คุณสมบัติเหล่านั้นมาพร้อมเลย พอเวลาคนเข้าไปตามอ้าว เนรมิตพระเป็นพันองค์ ทั้งกวาดทั้งยืน ทั้งเดินจงกรม ทำโน่น ทำนี่เต็มวัดเลย โอ้ ไม่ใช่พระหนึ่งองค์ พอกลับมาบอก พระเต็มวัดเลย ให้ไปเรียกหาพระจูฬปันถก ให้ไปใหม่ ไปเรียกชื่อจูฬปันถก พอไปเรียกจูฬปันถกมีแต่พระชื่อจูฬปันถกเต็มไปหมด กลับมาอีก อ้าวใครบอกชื่อจูฬปันถกก็ไปจับมือของคนนั้น พอไปวาระที่สาม ไปจับมือ พอจับมือก็ รูปทั้งหลายเหล่านั้นหายหมด แน่ เลยได้พระจูฬปันถกไปฉันภัตอาหารที่บ้านหมอชีวก

นี่คือประเภทพุทธเวไนย พี่ชายสอนเท่าไรก็จำไม่ได้ แต่เวลามันรู้นี้นี่รู้แบบพลิกจิต เขาเรียกว่าวิชาพลิกจิต นี่ที่พระพุทธเจ้าท่านรู้เพราะคนเรามันมีอุปนิสัยไม่เหมือนกัน อย่างพระจูฬปันถกท่านมีอุปนิสัยย้อนไปถึงอดีตชาติ ว่าท่านเคยเป็นพระราชา แล้วก็นั่งช้างทรงช้างเที่ยวดูเมือง เที่ยวไป ดูไปดูไป ดูไป ร้อน เหงื่อตกเลยเอาผ้าเช็ดหน้าซับเหงื่อแตกเห็นผ้าดำคล้ำหมอง จิตได้รับความสงบ ได้รับความสลดใจเรียกว่าได้ปฏิกูลสัญญา แค่นั้นเอง กลายเป็นนิสัยกลายเป็นอุปนิสัย ติดมาจนวาระสุดท้ายได้เป็นพระอรหันต์ชาติสุดท้ายนี่ได้เป็นพระอรหันต์ นี่ท่านพูดถึงลูกศิษย์มีคุณสมบัติแตกต่างกัน

อีกประเภทหนึ่งก็ จตุปฏิสัมภิทา[๑] รู้อรรถรู้ธรรม รู้นิรุตติ[๒] รู้ภาษาเข้าใจเรื่องอรรถ เข้าใจเรื่องธรรม เข้าใจเรื่องภาษา นิรุตติปฏิสัมภิทา[๓]

---

๑. ปัญญาแตกฉาน, ปรีชาแจ้ง

๒. ภาษา คำบัญญัติ

๓. ปัญญาแตกฉานในนิรุกติ, ปรีชาแจ้งในภาษา, รู้ศัพท์ ถ้อยคำบัญญัติ และภาษาต่างๆ เข้าใจใช้คำพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นตามได้

อันนี้เป็นคุณพิเศษ แต่ความบริสุทธิ์ในใจของพระสงฆ์สาวกเหล่านั้น บริสุทธิ์เท่ากันเหมือนกันหมด พระพุทธเจ้าบริสุทธิ์หมดจดอย่างไร พระสงฆ์เหล่านั้นบริสุทธิ์หมดจดอยู่อย่างนั้น พระพุทธเจ้าเอาโลภ ความโลภความโกรธความหลงในหัวใจ ออกจากพระทัยหมดสิ้นเชิงได้อย่างไร พระสงฆ์สาวกเหล่านั้น สามารถเอาออกหมดจดโดยสิ้นเชิงเหมือนพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้นใบไม้ในกำมือของพระพุทธเจ้ากับใบไม้ในป่า จะแตกต่างอะไรกับหัวใจผู้ที่ท่านเข้าถึงธรรม ผู้ไม่เข้าใจต่างหาก เฮ้ยอันนี้พระพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสไว้ ไม่ต้องเชื่อ ไม่ต้องฟัง ไม่ต้องถือ นับว่าเป็นอุบายที่ชาญฉลาดมาก

เดี๋ยวนี้หนังสือธรรมจากพระโอษฐ์ ขายดิบขายดีเป็นเทน้ำเทท่า ที่วัดมีคนซื้อไปให้ ๗ ชุด ๘ ชุด ๙ ชุด อันนี้เป็นผลงานของท่าน**พุทธทาส**[๑] ธรรมจากพระโอษฐ์ที่ท่านแปลเอาเฉพาะที่พระพุทธเจ้าท่านทรงตรัสเอาไว้ โดยที่เอามารวบรวมเป็นพุทธประวัติจากพระโอษฐ์ **อริยสัจ ๔**[๒] จากพระโอษฐ์ อันนี้มีบั้นต้นบั้นปลาย **ปฏิจจสมุปบาท**[๓] จากพระโอษฐ์ แล้วก็ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ที่ท่าน**พุทธทาส**[๑] ท่านเอามาทำรวมเป็น ๕ เล่ม อันนี้ท่านทำไว้ดีแล้ว เป็นผลงานของท่าน ถ้าหากใครอยากจะศึกษาพุทธประวัติจากพระโอษฐ์ก็เอาหนังสือเหล่านี้ พุทธทาสท่านเผยแพร่มานานแล้ว ท่านแปลอักขระอะไรอะไรดิบดี ตามหลักไวยากรณ์อะไรครบถ้วนหมด แท้ที่จริงสิ่งเหล่านี้ก็คือพระสงฆ์สาวกที่ท่านทรงอรรถทรงธรรมนั่นแหละ มาพูดมาแจกแจงมาแสดงกริยา

---

๑. พระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อม อินทปัญโญ) หรือรู้จักในนาม พุทธทาสภิกขุ วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒. ความจริงอันประเสริฐ, ความจริงของพระอริยะ, ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ

๓. การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลายเพราะอาศัยกัน, ธรรรมที่อาศัยกันเกิดขึ้นพร้อม, การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันๆ จึงเกิดมีขึ้น

เราดูสิ ทำสังคายนา ครั้งที่ ๒ ก็ยังไม่มีการจดจารึก ดูเหมือนจะเป็นการทำสังคายนา ครั้งที่ ๓ หรือเปล่า ที่มีการจดจารึก ทำที่ไหน ทำสังคายนา ครั้งที่ ๓ ไม่ใช่ทำที่วัดอโศการามหรือ ที่เมืองปาฏลีบุตร ใครเคยไปอินเดีย ไปดูวัด ไปดูวัดอโศการาม อยู่ติดหนทางเลยแหละ เราก็ลืมแล้วนะ ไม่ทราบครั้งไหนที่จดจารึก น่าจะเป็นครั้งที่ ๓ นะ การจดจารึกก็คือการจดจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยนั้น เป็นภาษาบาลี เลยเป็นหลักศาสนา จดจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร จดจารึกในหนังสือในใบลาน บางทีก็จดจารึกในศิลาจารึก นี่เป็นหลักเป็นต้นตอเป็นที่มาอยู่อย่างนั้น แต่ที่เราควรจะเข้าใจก็คือ คุณธรรมอันบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้ามาได้อย่างไร มากับจิตของผู้ตั้งใจปฏิบัติจนเข้าถึงธรรมนั่นเอง จึงจะสามารถเอาธรรมอันบริสุทธิ์เหล่านี้มาประกาศ มาแจกแจง แล้วก็สืบต่อมาจนถึงปัจจุบันมาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งมีพระอริยสาวกทุกระดับ พระโสดา[๑] พระสกิทาคา[๒] พระอนาคา[๓] พระอรหันต์

พระอริยบุคคล[๔] เหล่านี้ ท่านทั้งหลายคิดว่าไม่มีหรือ คิดว่าหมดไปแล้วหรือ ยังมีอยู่ พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ตราบใดยังมีผู้ปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘ พระอรหันต์จะไม่สูญไปจากโลก พระพุทธเจ้าท่านทรงนิพพานไปแล้ว พระอานนท์ถามว่าใครจะเป็นองค์แทนของพระองค์ ท่านบอกว่าพระธรรมวินัย เพราะพระธรรมวินัยเป็นแบบแผน เป็นแผนที่เป็นแนวปฏิบัติ ที่พวกเราได้ยินได้ฟังแล้ว เราถือตามประพฤติตามปฏิบัติตาม แต่จะต้องปฏิบัติอย่างยิ่งยวด ธรรมะเหล่านั้นจึงจะพึงเกิดขึ้นในหัวใจ ถ้าเราจะเทียบก็เหมือนกับอะไร ก็เหมือนกับเราต้องการไฟ

---

๑. ท่านผู้บรรลุโสดาปัตติผลแล้ว, พระผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล

๒. ท่านผู้บรรลุสกทาคามิผลแล้ว, ผู้กลับมาอีกครั้งเดียว

๓. ท่านผู้บรรลุนาคามิผลแล้ว, ผู้ไม่เวียนกลับมาอีก

๔. บุคคลผู้ประเสริฐ

อันเกิดจากไม้ ท่านบอกว่าถ้าต้องการไฟ เอาไม้มาสีกันให้เกิดไฟโดยอุปมา พระพุทธเจ้าท่านทรงเอามาตรัส ซึ่งเป็นอุปมาที่เกิดขึ้นในพระทัยของพระองค์ ก่อนพระพุทธเจ้าบรรลุธรรมไม่กี่วัน มีอุปมาอยู่ ๔ ข้อ

อุปมาข้อแรก บุรุษมีกายยังไม่ออกจากกาม ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติธรรมอย่างยิ่งยวดเท่าไรก็ตาม ท่านว่าเหน็ดเหนื่อยเปล่า มีกายและใจยังไม่ออกจากกาม ปฏิบัติธรรมอย่างยิ่งยวด ก็จะเหน็ดเหนื่อยเปล่า ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับบุรุษต้องการไฟ เอาไม้สดที่ชุ่มด้วยยาง และยังแช่อยู่ในน้ำ เอามาสีให้เกิดไฟ น้ำกับไฟมันเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอยู่แล้ว เราสียังไงมันถึงจะเกิด เกิดไม่ได้ ที่มีกายยังไม่ออกจากกาม ก็เหมือนกับเราอยู่บ้านอยู่ช่องมีครอบครัว มีผัวมีเมียมีลูกคลุกคลีกันอยู่อย่างนั้นแหละ ท่านเรียกว่ามีกายยังไม่ออกจากกาม แล้วก็มีจิตยังไม่ออกจากกาม ก็คือ จิตหมกมุ่นอยู่แต่เรื่องของกาม กับลูกกับผัวกับเมีย กับอะไรกับอะไรสารพัด นี่เรียกว่ามีกายยังไม่ออกจากกาม มีใจยังไม่ออกจากกาม ทำความเพียรอย่างยิ่งยวด แต่ท่านไม่ปฏิเสธว่าการลงมือทำแต่ละครั้ง แต่ละครั้ง จะมีวิบาก[๑] มันจะมีผลปรากฏหลงเหลืออยู่ แต่ธรรมที่เป็นสัจธรรมส่วนละเอียดลึกเข้าไป ซึ่งเราจะเปรียบเสมือนเปลวงไฟที่เราจะพึงได้ มันเกิดขึ้นยังไม่ได้ อาจจะเป็นเพราะไม้ที่สดๆ ที่ชุ่มด้วยยาง เราถูแบบไม่หยุด ถูไปเรื่อยๆ ถูไปเรื่อยๆ ยางเหล่านั้นมันก็จะเริ่มเหือด เริ่มเหือดไป แต่โอกาสที่มันจะติดเป็นไฟยาก ท่านจึงว่าเหน็ดเหนื่อยเปล่า แต่ไม่ได้ปฏิเสธว่าคุณสมบัติคือวิบาก กรรมเหล่านั้นจะไม่ติดนิสัยของเรา มีกายยังไม่ออกจากกาม มีใจยังไม่ออกจากกาม บุรุษที่หนึ่ง ทำความเพียรอย่างยิ่งยวด เหน็ดเหนื่อยเปล่า เหมือนบุรุษเอาไม่ชุ่มด้วยยางแช่อยู่ในน้ำ ไปถูให้เกิดไฟ เกิดได้ยาก

---

๑. ผลแห่งกรรมดีกรรมชั่วอันทำไว้แต่ปางก่อน

บุรุษที่สอง ผู้มีกายออกจากกาม แล้ว แต่จิตยังไม่ออกจากกาม ยกตัวอย่างเห็นง่ายๆ ก็เหมือนอย่าง พระเณรเรา แม่ชีเรา หรือแม่ดำ แม่ด่าง แม่ขาว ที่ไปอยู่วัดนี่ พยายามทำกายออกจากกาม ไม่คลุกคลีกับครอบครัวผัวเมียลูกเต้า ไปอยู่วัด แต่จิตคิดถึงแต่เรื่องกาม เหมือนอย่างหลวงปู่มั่น ท่านเห็นหลวงตาองค์หนึ่งอยู่ที่ตีนเขาถ้ำสาลิกานั้นแหละ คิดถึงแต่เรื่องกามตลอดทั้งคืน นั่นเขาเรียกว่าเอากายออกจากกามอยู่ แต่จิตยังไม่ออกจากกาม ในเมื่องานสำคัญมันอยู่ที่จิต เป้าประสงค์ที่จะทำให้เกิดธรรมก็คือจิต จิตคือสิ่งเดียวที่แสดงโลกนี้ให้ปรากฏกับเรา ถ้าเราไม่มีจิตเราก็เหมือนก้อนหินก้อนหนึ่ง เหมือนต้นเสาต้นหนึ่งเท่านั้นเอง เหมือนวัตถุที่ไม่มีวิญญาณ[๑] ครองอยู่ข้างๆ ตัวเราเท่านั้นเอง ผู้มีกายมีจิตยังไม่ออกจากกาม ทำความเพียรก็เหน็ดเหนื่อยเปล่า เพราะฉะนั้นผู้มีจิตยังไม่ออกจากกาม มันก็เข้าลักษณะกามสุขัลลิกานุโยค ก็เหมือนนักบวช สมัยพระพุทธเจ้าท่านทรงออกบำเพ็ญนั่นแหละ บางอย่างเขาก็บำรุงบำเรอด้วยกาม ก็เหมือนกับว่าเอาไม้สดๆ ชุ่มด้วยยางไปถูให้เกิดไฟ ก็เป็นไปได้ยาก เหน็ดเหนื่อยลำบากเปล่า แต่ท่านไม่ได้ปฏิเสธเรื่องวิบาก กรรมที่จะพึงติดเป็นนิสัยเป็นสันดาน[๒]

ทีนี้เรามีประเด็นมาแยกแยะว่า ผู้มีกายยังไม่ออกจากกาม สามารถเอาจิตออกจากกามได้ไหม ท่านทั้งหลายลองฟังเหตุผลข้อนี้แล้วท่านจะเข้าใจ ผู้มีกายยังไม่ออกจากกาม ถ้าสามารถตั้งใจทำจิตให้ได้รับความสงบ เมื่อจิตเริ่มสงบ จิตจะเริ่มออกจากกาม จิตจะเริ่มห่างจากกาม ไม่เช่นนั้นธรรมของพระพุทธเจ้าก็จะเป็นที่เสียเปรียบสำหรับผู้ครองเรือน เพราะฉะนั้นท่านจึงบัญญัติศีล ๕ ก็สามารถได้มรรคได้ผลได้นิพพาน[๓] ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ สามารถทำมรรคทำผลทำนิพพานให้เกิดขึ้น ผู้มีกายยังไม่ออกจากกาม เหมือนเราอยู่บ้านอยู่ช่องแหละ

---

๑. ความรู้แจ้งอารมณ์

๒. อุปนิสัยที่มีมาแต่กำเนิด

๓. สภาวะที่สิ้นกิเลสและทุกข์ทั้งปวง, สภาวะที่ปราศจากตัณหา

Duang Kaew Foundation

Duang Kaew Foundation

แต่เราหาโอกาสภาวนาให้ใจได้รับความสงบ เราคิดถึงตรงนี้เราได้เปรียบ พวกเรายังไม่ได้ออกบวช แม้แต่ท่านออกบวชไปแล้ว แต่จิตของท่านหมกมุ่นอยู่แต่เรื่องกาม ท่านก็คงไม่แตกต่างอะไรจากเรา ไม่ใช่เราเห็นแก่ตัว เรามาคิดเทียบเคียงอย่างนี้ เอ่อ พวกเรามีโอกาสเราพยายามทำใจให้ออกจากกาม ทำยังไงทำใจให้ออกจากกาม ภาวนาให้ใจได้รับความสงบ ปกติจิตของคนเรามันหมกมุ่นอยู่แต่เรื่องกาม คิดเรื่องรูป เรื่องเสียง เรื่องกลิ่น เรื่องรส เรื่องสัมผัส เรื่องราวสารพัดปัญหาที่จะพึงเกิดขึ้นในหัวใจ เรียกว่าอารมณ์[๑] ของกาม จิตของเราเริ่มสงบอารมณ์กามทั้งหลายเหล่านี้มันจะค่อยๆ สงบ ทีนี้เรากำหนดให้จิตสงบอย่างเดียวไม่ได้ต้องมีงานให้เขาทำ ครูบาอาจารย์ท่านให้เราทำใจให้สงบโดยการเอาคำว่าพุทโธมากำกับ มาบริกรรม

พุทโธ พุทโธ พุทโธ ถี่ยิบอย่างเดียวก็ได้ หลวงตา[๒] ท่านให้ว่าพุทโธกำกับด้วยลมหายใจเข้าหายใจออกก็ได้ เพื่อให้จิตไม่หมกมุ่นลุกคลีอยู่กับเรื่องของรูป ของเสียง ของกลิ่น ของรส สิ่งเหล่านั้นมาตกไปเป็นสัญญาอารมณ์ สิ่งที่เป็นรูปมโนภาพมันออกมาเป็นรูป สิ่งที่เป็นเสียงก็มโนภาพที่มันติดอยู่ที่ใจ เป็นเสียงข้างใน เป็นรูป เป็นเสียง เป็นกลิ่นเป็นรส เป็นสัมผัส เป็นเรื่องเป็นราวสารพัดที่มันอัดแน่นอยู่ในหัวใจ การที่เราทำจิตให้ได้รับความสงบสงัดจากกามเหล่านี้ ทำให้จิตของเราเป็นตัวของตัว ทำให้จิตของเราตั้งมั่นแนบแน่นมั่นคงยิ่งเพิ่มพูนทวีคูณไม่หยุดไม่หย่อน ทำให้จิตของเรามีพลัง มีกำลัง มีกำลัง มีหรือไม่มีท่านลองทำให้เป็นเถอะ มีหรือไม่มี นอกจากมีกำลังแล้วมีฤทธิ์มีเดชมีอภิญญา เราดูพระอรหันต์ ที่เป็นประเภทเจโตวิมุตติ[๓]

---

๑. เครื่องยึดหน่วง

๒. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

๓. ความหลุดพ้นแห่งจิตจากราคะ ด้วยกำลังแห่งสมาธิ

พระอรหันต์ประเภทเจโตวิมุตติ เท่านั้นที่ท่านได้วิชชา ๓ อภิญญา ๖ **ปฏิสัมภิทาญาณ**[๑] อย่างนี้ ท่านเจริญสมาธิ อย่างแนบแน่นมั่นคง สมาธิเลยเป็นพลัง เป็นกำลัง ยังความอัศจรรย์ให้เกิดขึ้นในหัวใจของผู้ตั้งใจบำเพ็ญ ใครก็ตามทำแล้วคุณสมบัติจะไม่เหมือนกัน บางคนมีนิสัยสั่งสมอบรมมา มีฤทธิ์มีเดชมีอภิญญา เราไม่ต้องการก็เป็น ก็เหมือนอย่างพระจูฬปันถก บางคนอยากจะเป็นจะตายไป อยากตาทิพย์ อยากหูทิพย์ อยากเห็นโน่นเห็นนี่ เห็นเทวดา เห็นเปรตสัตว์นรกอะไร แต่มันไม่มีโอกาสเห็น เนื่องจากว่าเราไม่มีนิสัย แต่เอาความอยากใส่เฉยๆ เท่านั้นเอง บางคนท่านมีนิสัยนี่ ไม่ต้องเรียกร้องสิ่งเหล่านี้ก็เป็น แต่ส่วนมากจะเป็นวิสัย**พระโพธิสัตว์**[๒] สิ่งเหล่านี้จะมากันง่ายๆ

เหมือนอย่างหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านมีนิสัยเป็นพระโพธิสัตว์นะ ซึ่ง**หลวงตา**[๓] ท่านเปรียบเทียบว่า ถ้าทำศาลาเท่ากับว่ามุงหลังคาเสร็จแล้ว เป็นห้องเป็นหับเป็นพื้นเป็นอะไรยังไม่เสร็จเรียบร้อย แต่ท่านเห็นความยาวไกลของ**วัฏสงสาร**[๔] มีความทุกข์ไม่จบไม่สิ้น ก็เลยเออ เอาแค่พ้นทุกข์เถอะ พอเวลาท่านหย่อนมาแค่นี้ ท่านก็เลยไปได้ง่าย แต่คุณสมบัติเหล่านั้นยังมีอยู่ นี่คุณสมบัติของพระพุทธเจ้ามีสิ่งเหล่านี้ไว้ทำไม มีไว้เพื่อทรมานพวก**มิจฉาทิฏฐิ**[๕] ทรมานพวกดื้อๆ เหมือนอย่างทรมานพระอุรุเวลกัสสปะนั้นแหละ ท่านจะทรมานเป็นร้อยๆ พันๆ อย่าง เพื่อให้อุรุเวลกัสสปะเห็นความสำคัญ ในขณะที่ทรมาน คือ แสดงฤทธิ์ แสดงเดชให้เห็นให้ปรากฏ แต่ด้วยเหตุที่**มิจฉาทิฏฐิ**[๕] นอกพระศาสนา ไปยึดมั่น

---

๑. ปัญญาแตกฉาน

๒. โพธิท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

๓. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

๔. วงเวียน, การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลก, องค์ประกอบที่หมุนเวียนต่อเนื่องกันของภวจักร หรือสังสารจักร

๕. เห็นผิด ได้แก่ ความเห็นผิดจากคลองธรรมตามหลักกุศลกรรมบถ และความเห็นที่ไม่นำไปสู่ความพ้นทุกข์

ถือมั่นในทิฏฐิ[๑] เหล่านั้น พระพุทธเจ้าแสดงให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในหัวใจแต่ละครั้งแต่ละครั้ง มีความชมอยู่ โอ้ ท่านมีฤทธิ์ท่านมีเดช แต่สู้เราไม่ได้ เราเป็นพระอรหันต์ ทุกครั้งก็ว่าอย่างนี้ ทุกครั้งก็ว่าอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็พยายามเล็งญาณหยั่งรู้ไปที่จิต ตราบใดที่เขายังแข็งกระด้างอยู่ ถึงจะบอกสอนธรรมเด็ดๆ ไป เขาก็รับไม่ได้ ท่านก็ทรมานไปจนเขาอ่อนลง อ่อนลง อ่อนลง

วาระสุดท้ายที่จะได้ มีวันหนึ่งฝนตกหนักมาก เลยน้ำท่วม น้ำท่วมจนได้แจวเรือ สาวกของกัสสปะ โอ้ย ไม่ใช่น้ำพัดพาพระโคดมไปแล้วหรือ พากันแจวเรือไปดู ก็เห็นน้ำมันแหวกเป็นช่องพระพุทธเจ้าของเราก็เดินจงกรม ขี้ฝุ่นฟุ้งขรมอยู่ท่ามกลางน้ำ แต่น้ำนี่กลายเป็นกำแพงกั้นน้ำเอง ไม่สามารถจะเปียกทางจงกรมที่พระพุทธเจ้าเดินจงกรมได้ เกิดอัศจรรย์ โอ้ย มีฤทธิ์มาก มีฤทธิ์เดชมาก มีอานุภาพมากแต่สู้เราไม่ได้ เราเป็นพระอรหันต์ พอมาถึงวาระตอนนี้แกล้งว่าเฉยๆ นะ เชื่อพระพุทธเจ้าเต็มร้อยแล้ว เรด้าห์ของพระพุทธเจ้าจับเข้าไปที่ใจของอุรุเวลกัสสปะ พอเวลาขึ้นบกไปปั๊บ เพื่อที่จะพาพระพุทธเจ้าไปเสวยไปฉันภัตตาหาร พระพุทธเจ้าก็ดูไปที่จิต เห็นเขาลงเต็มที่เต็มร้อยแล้ว พระองค์ก็ใส่เลยทีนี้ กัสสปะเธอมีแต่ความสำคัญว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ แท้ที่จริงข้อปฏิบัติเพื่อความเป็นพระอรหันต์เธอก็ยังไม่รู้จัก โอ๊ย หัวเข่าอ่อนยวบกราบปลกๆ ขอบวชทันที นั่น นิสัยของพระศาสดามีฤทธิ์มีเดช สำหรับทรมานพวกดื้อๆ อย่างนี้แหละ

---

๑. ความคิดเห็น ความเชื่อถือ ลัทธิ ทฤษฎี อุดมการณ์ต่างๆ ที่ยึดถือไว้โดยงมงายหรือโดยอาการเชิดชูว่าอย่างนี้เท่านั้นจริง อย่างอื่นเท็จทั้งสิ้น เป็นต้น ทำให้ปิดตัวแคบ ไม่ยอมรับฟังใคร ตัดโอกาสที่จะเจริญปัญญา หรือคิดเตลิดไปข้างเดียว ตลอดจนเป็นเหตุแห่งการเบียดเบียนบีบคั้นผู้อื่นที่ไม่ถืออย่างตน ถือความคิดเห็นเป็นความจริง

มิจฉาทิฏฐิมากมายมหาศาล ยิ่งสมัยพระองค์ทรงพระชนม์อยู่ด้วยแล้ว ยุคสมัยของพระองค์ เราฟังดูแต่พวกครูทั้ง ๖ เอย พวกอเจลก[๑] เอย พวกสัญชัย[๒] เอย พวกปริพาชก[๓] พวกอะไรต่ออะไรเต็มไปหมด ไปบอกไปสอน ต่างคนต่างก็มีลูกศิษย์เต็มไปหมด พระพุทธเจ้าทำยังไง เพราะฉะนั้นพระองค์จึงเล็งเห็นถ้าเราไปแหย่รังแตน แหย่รังตัวนี้ได้ เราจะได้พระสงฆ์สาวกอย่างเร็ว

พระพุทธเจ้าท่านให้ความสำคัญกับพระสงฆ์สาวก หลังจากมีพระอรหันต์ เกิดขึ้นในโลก ๖๑ องค์ รวมทั้งพระองค์ด้วยรวมเป็น ๖๑ องค์ เสร็จแล้วพระองค์ก็ส่งไปประกาศพระศาสนา เธอทั้งหลายจงรีบไป ไปอย่าซ้ำกันให้เป็นสอง ไปทางละองค์ ทางละองค์ รีบเอาธรรมะ เอาศีลสมาธิ เอาปัญญา นี่แหละ ไปสอนเขา เอาน้ำเย็นๆ ไประงับ ไปดับไฟในหัวใจของเขา รีบไป รีบไป อย่าชักช้า แม้แต่เราเอง เราก็จะไปที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม แท้จริงอุรุเวลาเสนานิคมก็คือเป็นดินแดนที่พระองค์ได้ตรัสรู้ธรรมนั่นเอง ที่พุทธคยานั่นน่ะเป็นดินแดนที่พระองค์ได้ตรัสรู้ธรรม อุรุเวลกัสสปะเขาก็ตั้งอาศรมอยู่แถวนั้น รวมทั้งพี่ทั้งน้องมีบริษัทบริวารตั้งเป็นพัน พอไปทรมานพี่ได้ น้องคนที่สองมีบริวาร ๓๐๐ น้องคนที่สามมีบริวาร ๒๐๐ รวมเป็นหนึ่งพันกับสามองค์ พระพุทธเจ้า

---

๑. คนไม่นุ่งผ้า, คนเปลือย, ชีเปลือย

๒. สัญชัย เป็นชื่อของเจ้าลัทธิ ชื่อว่า เวลัฏฐบุตร เพราะเป็นบุตรของเวลัฏฐ สัญชัยเวลัฏฐบุตรอาศัยอยู่ในกรุงราชคฤห์ พร้อมกับปริพาชกหมู่ใหญ่ รวมถึง อุปติสสะ(พระสารีบุตร) และโกลิตะ(พระโมคคัลลานะ) ซึ่งได้ชวนกันมาบวชในสำนักของสัญชัยปริพาชก พร้อมกับมาณพ ๕๐๐ คน ต่อมาเมื่ออุปติสสะ(พระสารีบุตร) ได้พบพระอัสสชิ และบรรลุโสดาบัน จึงได้มาชวนโกลิตะ(พระโมคคัลลานะ) และสัญชัยปริพาชก ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า แต่สัญชัยปริพาชกปฏิเสธ และพยายามห้ามปราม เมื่อห้ามไม่สำเร็จจึงคับแค้นใจจนกระอักเลือดเสียชีวิต

๓. ผู้ท่องเที่ยวไป, ผู้จาริกไป หมายถึงนักบวชหรือนักพรตผู้ถือการท่องเที่ยวจาริกไปในที่ต่างๆ ปริพาชกใช้เรียกนักบวชชาย หากเป็นนักบวชหญิงใช้ว่า ปริพาชิกา, ปริพาชก ปกติใช้เรียกนักบวชนอกพระพุทธศาสนาเท่านั้น เช่น สัญชัยปริพาชก สุปปิยปริพาชก ไม่ใช้เรียกเรียกภิกษุในพระพุทธศาสนา

ไปทรมาน ทรมานพี่เสร็จ น้องชายตามมาขอบวช พาบริษัทบริวารบวช น้องชายคนสุดท้องตามมาเห็นขอบวช เสร็จแล้วพระองค์จึงทรงแสดงธรรมอาทิตตปริยายสูตร[๑] ที่คยาสีสะ คือที่ต้นน้ำคยา เขาตั้งอาศรมอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำคยา พระพุทธเจ้าก็เลยพาสาวกทั้ง ๑,๐๐๓ องค์ไปแสดงธรรมอาทิตตปริยายสูตร อาทิตตปริยายสูตร นี่แหละที่พ่อแม่ครูบาอาจารย์หลวงตา[๒] ท่านลงใจ ท่านพูดถึงความเบื่อ เบื่อรูป เบื่อเวทนา เบื่อสัญญา เบื่อสังขารเบื่อวิญญาณแล้วก็เบื่อใจ โดยที่ท่านเห็นว่าใน อนัตตลักขณสูตร[๓] ท่านไม่ได้พูดถึงเบื่อใจ อย่างที่ท่านอาจารย์อินทร์ ท่านปรารภให้พวกเราฟังไปแล้ว นั่นแหละ นี่พ่อแม่ครูอาจารย์ท่านกรุยหมายป้ายทางไว้ให้พวกเราได้ยินได้ฟังเป็นข้อสังเกตุเอาไว้

เนื้อหาของอาทิตตปริยายสูตร สูตรว่าด้วยความร้อน เทียบด้วยไฟ เพราะชฎิลเหล่านั้นมีลัทธิบูชาไฟ พระพุทธองค์ทรงแสดงถึงหลักของปฏิจจสมุปบาท เรื่องอายตนภายใน ๖[๔] มีตา หู เป็นต้น อายตนภายนอก ๖[๕] มีรูป เสียง เป็นต้น ทรงแสดงวิญญาณ ๖ ผัสสะ ๖[๖] เวทนา ๖ เพราะแต่ละอย่างเป็นของร้อน ร้อนเพราะไฟคือ ราคะ ราคัคคิ[๗]

---

๑. พระสูตรว่าด้วยความรุ่มร้อนของจิตใจ

๒. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

๓. พระสูตรว่าด้วย ความไม่ใช่ตัวตนของ รูป เวทนา สัญญา หรือเรียกอีกประการหนึ่งว่า อายตนะทั้ง ๖ อันได้แก่สัมผัสทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

๔. ที่เชื่อมต่อให้เกิดความรู้, แดนต่อแห่งความรู้ฝ่ายภายใน

๕. ที่เชื่อมต่อให้เกิดความรู้, แดนต่อแห่งความรู้ฝ่ายภายนอก

๖. ความกระทบ, ความประจวบกันแห่งอายตนะภายใน อายตนะภายนอก และวิญญาณ

๗. ไฟคือราคะ ได้แก่ความติดใจ กระสัน อยากได้, ไฟแห่ง ความปรารถนา

โทสะ โทสัคคิ[๑] โมหะ โมหัคคิ[๒] พระชฎิลพันกว่ารูปได้หย่อนกระแสจิตพิจารณาตามกระแสพระธรรมเทศนาจบลง จิตหลุดพ้นทั้งหมด เมื่อเห็นโทษของอายตนะ[๓] เหล่านี้แล้ว จิตก็เบื่อหน่ายคลายจาง จากเบื่อหน่ายคลายจาง จิตก็หลุดพ้นโดยประการทั้งปวง

นี่เราพูดถึงเรื่องอะไร เราพูดถึงธรรมะของพระพุทธเจ้าที่สืบทอดกันมาถึงพวกเรานี้ ใครจะสามารถไปจำคำของพระพุทธเจ้าทุกถ้อยคำมาเขียนอย่างนั้นเป็นนั้น อย่างนี้เป็นนี้ เพียงแต่สมัยทำสังคายนา ครั้งที่ ๓ แล้วก็เอาความรู้ เอาธรรมที่บริสุทธิ์ในหัวใจคนนั้นว่าไง คนนั้นว่าไง พวกเราทรงกันมายังไง อย่าลืมว่าผู้ที่เข้าถึงธรรมนั่นน่ะ ทุกอย่างเป็นธรรมไปหมด ท่านจะคิดเรื่องโลภ ท่านจะคิดเรื่องโกรธ เรื่องหลง ก็คือดวงธรรมะดวงนั้นเป็นผู้ดำริ ท่านเกี่ยวข้องกับอะไร ท่านเกี่ยวข้องกับอะไร จิตของท่านเข้าถึงอะไร ยังไง เป็นอรรถ เป็นธรรมไปหมด เพราะฉะนั้นคำพูดของท่านเป็นสัจจะทั้งหมด เป็นอรรถ เป็นธรรมทั้งหมด ผู้ที่เข้าถึงธรรมแล้วแม้ท่านจะดูหนังสือพิมพ์ แม้ท่านจะพูดถึงเรื่องกาม แม้ท่านจะพูดถึงเรื่องหยาบคายอะไรทั้งหลายทั้งปวงเป็นสัจจะเป็นความจริงทั้งหมด เพราะใจของท่านเข้าถึงความจริง ตรงกันข้ามกับพวกเรานี้ ใจยังจอมปลอม เราจะเอาสัจธรรมของพระพุทธเจ้ามาพูด มันก็ยังเป็นของปลอม มันเป็นของจริงของพระพุทธเจ้า ของพระสงฆ์สาวก พระอริยสาวก แต่ยังเป็นของปลอมสำหรับเรา ยังเป็นของปลอมสำหรับเรา

เพราะฉะนั้นเราจะเอาอะไรมาเป็นประจักษ์พยานได้ เอาข้อปฏิบัตินี่แหละ มาทำ มาขัด มาสี มาถู เหมือนย่างที่เขาต้องการไฟนั้นแหละ มีกายยังไม่ออกจากกาม มีจิตยังไม่ออกจากกาม ทำความเพียรด้วยเรี่ยวแรงเหน็ดเหนื่อยเปล่า เหมือนไม้ชุ่มด้วยยางแล้วก็แช่อยู่ในน้ำ

---

๑. ไฟคือโทสะ ได้แก่ความขัดเคือง ไม่พอใจ คิดประทุษร้าย, ไฟแห่งความเกลียดชัง

๒. ไฟคือโมหะ ได้แก่ความหลง ไม่รู้ไม่เข้าใจสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง, ไฟแห่งความหลง

๓. สิ่งที่เชื่อมต่อกันให้เกิดความรู้, แดนต่อหรือแดนเกิดแห่งความรู้

บุรุษต้องการไฟ เอามาทำให้เกิดไฟได้ยากฉันใด ผู้มีกายออกจากกามแล้ว แต่จิตยังไม่ออกจากกาม ก็เหมือนไม้สดชุ่มด้วยยาง ถึงแม้จะอยู่บนบก ก็ไม่สามารถจะสีให้เกิดไฟได้ เพราะไม้ยังสดอยู่ แต่ถ้าหากเรายังไม่ออกจากกาม เรามีกายยังไม่ออกจากกาม เราเอาจิตออกจากกามได้ ด้วยการทำใจให้สงบ ใจของเราเริ่มสงบ ใจของเราก็จะเริ่มออกจากกาม นี่ เราไม่เสียเปรียบแล้วตอนนี้ พวกเราสามารถเอาจิตของเราให้ออกจากกามได้ ทำให้ห่างจากกามได้ ทำให้กามไม่กำเริบในหัวใจได้ เหมือนกับบุรุษที่ ๒ บุรุษที่ ๓ เหมือนคนที่จะทำไม้ให้เกิดไฟ สีให้เกิดไฟ เอาไม้แห้งอยู่บนบก และมาสีกันให้เกิดไฟ มาตั้งมาเสียดมาสีกันอย่างถูกต้องตามวิธี แต่สีไป สีไป สีไป แล้วก็หยุด สีไป สีไป สีไป แล้วก็หยุด ไฟธรรมชาติแบบนี้มันเกิดจากการเสียดสี พอสีไปสีไปสักหน่อยหนึ่ง เหนื่อยแล้วก็หยุด เหมือนพวกเราเรียนรู้อริยมรรคมีองค์แปด นั่นแหละ ครบถี่ถ้วนหมดทุกอย่าง แต่ก็ทำหยุด ทำแล้วก็หยุด ทำทำทำเหน็ดเหนื่อยแล้วก็หยุด ทำทำทำเหนื่อยแล้วก็หยุด ถ้าเราจะเทียบกับสีไม้ให้เกิดไฟ พอสีไปสีไปสีไป ยังไม่มีไฟปรากฏเลยเราก็หยุด ในระหว่างที่เราหยุดไฟอยู่เท่าเดิมไหม อยู่เท่าเดิมไหม ความร้อนที่เกิดขึ้นอยู่เท่าเดิมไหม ก็จะเริ่มเย็นเข้าไปอีกแล้ว คิดได้ก็ถูอีกแล้ว เริ่มร้อนอีก หยุดอีก เริ่มร้อนอีก หยุดอีก นี่ บุรุษเช่นนี้สามารถทำไฟให้ได้ใช้ไหม ไม่สามารถจะทำไฟได้ใช้ เหมือนบุคคลปรารภธรรมะถูกต้องตามหลักอริยมรรคมีองค์แปด แต่ก็มีความพากความเพียรไม่พอ ปรารภความเพียรไม่ต่อเนื่อง เราดูข้อนี้เป็นอุปมา เอ๊ะ เราหรือเปล่า เราดูข้อนี้ฟังข้อนี้เป็นอุปมา เราหรือเปล่า ทำไมเราจึงไม่ไปหน้ามาหลัง เราหรือเปล่า เราเป็นฆราวาสเราสามารถเอาใจออกจากกามได้ ด้วยการภาวนาให้ใจได้รับความสงบ

ครูบาอาจารย์ยุคสมัยทุกวันนี้แหละ ครูบาอาจารย์บางองค์ท่านเป็นพระโสดาบัน ตั้งแต่เป็นผ้าขาวอยู่ก็มี พวกเราคงจะเคยได้ยินได้ฟัง ถ้าหากใครไม่รู้จักไปหาถามๆ กันดู เพราะหลวงตา[๑] ท่านพูดเอาไว้

---

๑. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

ท่านเป็นฆราวาสอยู่นั้นแหละท่านจะบวช ท่านได้เป็นพระโสดาบันตั้งแต่ยังเป็นผ้าขาวอยู่ เพราะอะไร ก็เพราะท่านเอาใจออกจากกามได้ เอาใจออกจากกามได้ ถึงแม้จะไม่ได้ถือเพศเป็นบรรพชิตก็ตาม ท่านสามารถเดินมรรคเดิมผล ให้เข้าสู่มรรคผลได้ อย่างน้อยๆ ก็เป็นพระโสดาบัน จิตเข้าถึงกระแสธรรมแล้ว จิตเข้าถึงกระแสธรรมเหมือนกับเรา ได้โดดลงไปสู่กระแสน้ำแล้ว กระแสน้ำเจ้าพระยาแหละ จะไหลไปเรื่อย ไหลไปเรื่อย ไหลไปเรื่อย กว่าจะถึงมหาสมุทร ไหลไปเรื่อย ไม่ไปไหน ไม่ไปไหนแน่ๆ กระแสน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาไหลไปเรื่อย ไหลไปเรื่อย ไหลลงมหาสมุทร แม่น้ำใดก็ตามที่อยู่ใกล้ฝั่งทะเล ไหลลงมหาสมุทร ทั้งนั้น เวลาลงไปถึงมหาสมุทรไม่สำคัญว่าน้ำสายโน้น น้ำสายนี้ น้ำสายไหนทั้งนั้น กลายเป็นธรรมเหมือนกันหมด ครูบาอาจารย์ท่านพูดเปรียบเทียบ บุคคลที่ ๓ บุคคลที่ ๔ คือบุคคลต้องการไฟ เอาไม้แห้งแล้วก็เอามาทำอย่างถูกต้องตามวิธีที่จะเกิดไฟ ถูไปอย่างสม่ำเสมอ แล้วก็ถูหนักเข้าไปเรื่อย ทำความเพียรต่อเนื่อง ทำความเพียรหนักหน้าเข้าไปเรื่อย หนักหน้าเข้าไปเรื่อย หนักหน้าเข้าไปเรื่อย พอยิ่งขัดสีเข้าไปเท่าไรความร้อนก็ยิ่งสั่งสมเข้าไป สั่งสมเข้าไป สั่งสมเข้าไป สั่งสมเข้าไป จนสามารถทำให้ไม้ตรงนั้นเป็นเขม่าดำๆ ขึ้นมา นั่นแน่ สัญลักษณ์บอก สัญลักษณ์บอกไฟจะเกิดแล้ว เป็นถ่านดำๆ ขึ้นมา เป็นควันขึ้นมา เป็นถ่านแดงๆ ขึ้นมา เอาปากเป่าพุได้เปลวไฟ ได้ไฟใช้

เรามาคิดดูว่าก่อนที่จะได้เปลวไฟใช้นี่ ถ้าเกิดเราหยุดจะเป็นไง ความร้อนนั้นก็หมดไปอีกแล้ว ที่ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า เหลือเดนตาย เหลือเดนตาย เหลือเดนตายตรงนี้แหละ คว้าหลุด คว้าหลุด คว้าหลุด ไม่ตายให้ได้ ไม่ได้ให้ตาย เดนตายตรงนี้แหละ หมายความว่าควันออกแล้ว ถ่านแดงๆ ออกแล้ว ปากเป่าเข้าไป พุได้ไฟใช้ อันนี้คือเกณฑ์ของการทำความเพียร เราฟังเกณฑ์นี้แล้วเรามาเทียบกับเรา เราเป็นบุคคลประเภทที่ ๑ หรือเปล่า เหมือนไม้สดชุ่มด้วยยาง และแช่อยู่ในน้ำอีก

มีกายยังไม่ออกจากกาม มีใจยังไม่ออกจากกาม หรือเราเป็นเหมือนบุคคลประเภท ๒ กายออกจากกามแล้ว แต่ใจยังไม่ออกจากกาม อันนี้ฆราวาสเราสามารถเอาเปรียบได้ พยายามทำใจให้ได้รับความสงบ เราอยู่บ้านครองเรือนนี้แหละ สามารถทำใจให้ได้รับความสงบ เอาใจออกจากกามได้ แล้วก็ทำความเพียร ทำได้มรรค ได้ผล ศีล ๕ ท่านถือว่าสามารถทำมรรคทำผล ให้เกิดขึ้น ไม่ห้ามนิพพาน แต่ถ้าหากศีล ข้อใดข้อหนึ่งขาดไปพร่องไป ไอ้ตัวนั้นจะเป็นตัวรั้ง ดึงเราลงต่ำแล้ว แทนที่เราจะได้เกรดเต็มที่ ก็ไม่เต็มที่ ดึงอยู่ แต่ถ้าศีล ๕ บริสุทธิ์หมดจดโดยสิ้นเชิงต้องประกอบด้วยสมาธิด้วย ปัญญาด้วย ก็เหมือนอย่างบางท่านสอนว่าแค่ทำศีล ให้บริสุทธิ์เท่านั้นเป็นพระโสดาบัน[๑] แล้ว ท่านว่านะ แค่ศีลให้บริสุทธิ์ ศีล ๕ ให้บริสุทธิ์นั้น เป็นแค่องค์ประกอบองค์หนึ่งเท่านั้นเององค์ประกอบอื่นๆ มีมากมายเยอะแยะไป ท่านไม่เอามาพูด แต่ก็ดีเหมือนกัน เป็นเหตุให้พุทธบริษัทของเราได้กำลังใจ อื้อ ศีล ๕ มีศีล ๕ เราก็เป็นพระโสดาบันได้ เราไปถือศีล ๕ เคร่งครัดแล้ว อย่าไปสำคัญตนว่าเป็นพระโสดาบันก็แล้วกันล่ะ ระวังให้ดี ยังมีองค์ประกอบอื่นอีกเยอะแยะ สมาธิแนบแน่นมั่นคงหรือยัง เป็นอธิจิตหรือยัง ปัญญาที่จะเดินให้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เดินแล้วยัง ถ้ายังไม่เดินไฉนเลยแค่ถือศีล ๕ จะได้เป็นพระโสดาบันยังไปไม่ได้

พระโสดาบันท่านเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ขั้นหนึ่งระดับหนึ่งของท่าน จนสามารถละหรือทำให้เบาจากสักกายทิฏฐิ[๒] ได้ สำคัญว่าตัวเองเป็นกาย กายเป็นตน ตนเป็นกาย กายมีในตน ตนมีในกาย สามารถละหรือทำให้เบาจากความเห็นอันนี้ได้ เห็นสักแต่ว่าเป็นสภาวะธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น สักแต่ว่าเห็นเป็นธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ รู้จัก

---

๑. ท่านผู้บรรลุโสดาปัตติผล, ผู้แรกถึงกระแสอันนำไปสู่พระนิพพานแน่ต่อการตรัสรู้ข้าง

๒. ความเห็นว่าเป็นตัวของตน เช่น เห็นรูป เห็นเวทนา เห็นวิญญาณ เป็นตน เป็นต้น

Duang Kaew Foundation

Duang Kaew Foundation

ชัดเจนในหัวใจของตนเอง ที่ท่านเรียกว่าสักกายทิฏฐิ ละสักกายทิฏฐิ เดี๋ยวนี้พวกเรามันยากลำบากกับการละสักกายทิฏฐิ เพราะอะไร เพราะความสำคัญมั่นหมายทำให้เราหลง ทำให้เราเพลิน ทำให้เราเข้าใจ สิ่งที่ตามมาก็คือ ทิฐิ มานะ[๑] ยึดถือด้วยมานะอัตตา[๒] ตัวตนมันก็โผล่ขึ้นมา โอกาสที่จะเห็นอนัตตา มันจะเห็นได้อย่างไร พระพุทธเจ้าท่านทรงตั้งปรัชญานี้ขึ้นมาในยุคนั้นสมัยนั้น มันเป็นปรัชญาที่แหลมคมโด่งดังทิ่มแทงไปในหัวใจของพวกศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพราหมณ์เขาบัญญัติว่า พระนิพพานเป็นอัตตา พวกพราหมณ์นะ อัตตาอัตตมัน ฟังคำว่าอัตตมัน อัตตมัน แล้วก็ทำจิตให้ได้รับความสงบ พอสงบแล้วตายไปพร้อมกับองค์ประกอบคือความสงบ จะได้ไปเกิดรวมกันกับพระพรหมที่เรียกว่าปรมาตมัน[๓] ปรมาตมัน ปรมาตมัน พูดถึงแต่ความสงบแค่นั้นเอง นามธรรมเป็นส่วนของกิเลส[๔] ท่านไม่ได้พูดถึง แต่ท่านพูดถึงความสงบอยู่แค่นั้น พวกศาสนาพราหมณ์พวกนี้เขาเล่นความสงบมาก ก็เหมือนอย่างอุทกดาบส อาฬารดาบส ยุคนั้นสมัยนั้นฤาษีชีไพรเขามีความสงบสามารถได้ทั้งรูปสมาบัติ[๕] สามารถได้ทั้งอรูปสมาบัติ[๖] แต่ก็ตีบตันอยู่ในนั้น สิ่งเหล่านี้ยังจมปลักอยู่ในหกสิบกว่าทิฐิ ที่พระพุทธเจ้าท่านทรงตรัสเอาไว้ ไม่สามารถจะแหวกออกไปจากกองข่ายของกิเลสตัณหาอาสวะไปได้ เนื่องจากไม่เห็นอนิจจัง ไม่เห็นทุกขัง ไม่เห็นอนัตตา อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนนั่นเอง

ศาสดาบางศาสดาสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ มีศาสดาบางศาสดาท่านสอนถึงเรื่อง อนิจจัง ทุกขัง แต่อนัตตา ตีบตัน

---

๑. ความถือตัว, ความสำคัญตนเป็นอย่างนั้นอย่างนี้

๒. ตน

๓. อาตมันสูงสุด เป็นต้นกำเนิดและที่รวมของทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาล ตามความเชื่อของศาสนาฮินดู

๔. สภาพที่ทำให้จิตเศร้าหมอง

๕. การเข้าถึงสมาบัติ คือคุณวิเศษเป็นที่อันบุคคลเข้าถึง, การบรรลุขั้นสูงในชั้นรูปฌาน

๖. การเข้าถึงสมาบัติ คือคุณวิเศษเป็นที่อันบุคคลเข้าถึง, การบรรลุขั้นสูงในชั้นอรูปฌาน

สอนไม่ได้อนัตตาตีบตันสอนไม่ได้ พระพุทธเจ้าท่านมาสอนอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา **สังขาราอนิจจา**[๑] **สังขาราทุกขา**[๒] **สังขาราอนัตตา**[๓] สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เราดูไปที่สังขาร คือสิ่งปรุงสิ่งประกอบ สิ่งปรุงสิ่งประกอบท่านเรียกว่าสังขาร สังขารรูปประกอบกับสังขารนามเป็นเรา นี่เป็นเรานั่งอยู่นี่ เป็นสังขารรูปกับสังขารนามประกอบกัน สังขารรูปก็มีอีกอย่างหนึ่งประกอบเป็นสังขารรูป ที่เรียกว่ากายในกาย สังขารนามก็คือสิ่งที่เป็นอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับใจ เกี่ยวกับผู้รู้เช่นอย่าง เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ท่านก็ถือว่าเป็นสังขาร ก็สิ่งเหล่านี้เป็นผลิตผลของกิเลส เป็นเครื่องมือของกิเลส เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นเครื่องมือของกิเลส

ผู้รู้ของเราเบื้องต้นไม่ปรากฏ ทราบได้แต่ว่าผู้รู้เกิดขึ้นมาแล้ว เอาความไม่รู้ตามมาด้วย ด้วยเหตุที่เราไม่รู้รอบขอบชิด ไม่ได้ฝึกปรือไม่ได้สนใจที่จะมาย้อนมาดูต้นตอของตัวเอง เลยมีความหลงไปเรื่อย หลงไปเรื่อย ที่ท่านเรียกว่านำความโลภมาให้ นำความโกรธมาให้ นำความอิจฉาริษยาพยาบาทมาให้ คือจิตที่ยังไม่ได้ย้อนมาชำระมาขัดเกลาซักฟอกตัวเอง มีผู้รู้มาพร้อมกับสังขารเหล่านี้ ที่ท่านเรียกว่าจิตมีสังขาร **จิตตสังขาร**[๔] จิตของพระอริยเจ้า จิตของพระอรหันต์ ไม่มีสังขาร เข้าไปเกี่ยวข้อง ท่านเรียกว่าวิสังขาร วิสังขาร เป็นหนึ่งเดียวที่ครูบาอาจารย์ท่านพูดเอาไว้ เป็นหนึ่งเดียวไม่เกี่ยวกับสิ่งใด เวลาอัตภาพ[๕] ดับไปแล้ว จิตที่บริสุทธิ์ของท่านหมดตัณหา หมดอุปาทาน หมดภพ[๖] หมดชาติ[๗]

---

๑. สังขารไม่เที่ยง

๒. สังขารเป็นทุกข์

๓. สังขารไม่ใช่ตน

๔. สภาพที่ปรุงแต่งใจ ได้แก่ สัญญา และเวทนา

๕. ลักษณะความเป็นตัวตนหรือบุคคล

๖. ภาวะชีวิตของสัตว์, โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์

๗. ความเกิด ได้แก่ ความปรากฏแห่งขันธ์ทั้งหลาย การได้อายตนะ

อยู่แล้ว ดำรงตนบริสุทธิอยู่อย่างนั้น ไม่มีกาลเวลาเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่มีสถานที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ดำรงตนอยู่อย่างนั้นตลอดอนันตกาล คำว่าอนันตกาลก็คือไม่มีขอบเขตจำกัด แสดงว่าผู้รู้ที่บริสุทธิ์ไม่หมดไปจากโลกนะ ยังมีอยู่ในโลก เพราะ**ธาตุรู้**[๑] ของเรานั้นเอาของที่มีอยู่ดั้งเดิมในโลกเอามาเกิดธาตุรู้ของพวกเราทุกๆ คน เอาของที่มีอยู่ในโลกมาเกิด ไม่ใช่เอาของไม่มีมาเกิด ของไม่มีแต่ไหนแต่ไรมา ย่อมไม่มีอะไรสืบทอดมาต่อเนื่อง เอาของที่มีอยู่ในโลกมาเกิด **อรูปธรรม**[๒] สิ่งที่เป็นธาตุรู้

สิ่งที่เป็นรูปธรรมก็เอาสิ่งที่มีอยู่ดั้งเดิมในโลกมาเกิด พระพุทธเจ้าท่านทรงตรัสว่า ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ นี่คือวงจรกระแสการเกิดเป็นมนุษย์เป็นสัตว์ มีอยู่อย่างนี้เป็นอยู่อย่างนี้ แต่ด้วยเหตุที่มันน่าเข็ดหลาบ ตอนที่ว่าเวลาเกิดขึ้นมาแล้ว มีความทุกข์มาครอบงำ เดี๋ยวดีใจ เดี๋ยวเสียใจ เดี๋ยววิโยค เดี๋ยวพลัดพราก เดี๋ยวได้มา เดี๋ยวเสียไป เดี๋ยวคนใส่ร้ายอย่างนั้นใส่ร้ายอย่างนี้ เดี๋ยวเจ็บไข้ได้ป่วย เดี๋ยวอย่างโน้นอย่างนี้ เดี๋ยวตาย ที่เรียกว่าเกิดแก่เจ็บตาย เกิดแก่เจ็บตาย จึงเป็นภาวะที่มนุษย์ทั้งหลายน่าเข็ดน่าหลาบ จึงเป็นเหตุให้ต้องมีพระศาสดาเกิดขึ้นมาเพื่อค้นคว้าเพื่อหาช่องทาง เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าท่านทำความข้องใจว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิดแก่เจ็บตายกันแน่ ท่านเลยออกศึกษาค้นคว้า เพื่อหาสิ่งเหล่านี้แหละ

พระพุทธเจ้าท่านออกบวชเพื่ออะไร เพราะอะไร เพราะฉะนั้นจึงบันดาลให้เห็น**เทวทูต**[๓] เห็นไหม เห็นคนแก่ เห็นคนเจ็บ เห็นคนตาย และเห็นสมณะนั่นคือช่องทางที่จะพึงออก ด้วยเหตุที่มีวิสัยของผู้เช่นนี้

---

๑. สภาวะที่รู้แจ้งอารมณ์ ได้วิญญาณธาตุ ๖ คือ จักขุวิญญาณธาตุ โสต~ฆาน~ ชิวหา~ กาย~ มโนวิญญาณธาตุ

๒. สภาวะมิใช่รูป, สิ่งที่ไม่มีรูป, ได้แก่นามขันธ์ ๔ และนิพพาน

๓. ทูตของยมเทพ, สิ่งที่เป็นสัญญาณเตือนใจให้ระลึกถึงคติธรรมดาของชีวิตอันมีความตายเป็นที่สุด

และด้วยเหตุที่มีเรียวแรงที่สร้างสมอบรมบุญญาบารมี ๔ อสงไขย แสนมหากัปป์ ๘ อสงไขย แสนมหากัปป์ ๑๖ อสงไขย แสนมหากัปป์ จึงเกิดขึ้นมีขึ้นเพื่อปรารถนาเป็นมหาสัตว์ พระมหาสัตว์สามารถมารื้อมาฟื้นสัตว์ทั้งหลายให้ พ้นไปจากวัฏสงสาร เกิดแก่เจ็บตาย เกิดแก่เจ็บตาย ตราบใดที่เรายังหลงอยู่กับการเกิดการแก่การเจ็บการตาย ไม่เห็นโทษในการเกิด ในการแก่ ในการเจ็บ ในการตาย เราจึงคลุกคลีหมกมุ่นกับสิ่งเหล่านี้ ไม่เคยสนใจ ไม่เคยรู้เนื้อรู้ตัว ยินดีแล้วก็พอใจอยู่อย่างนั้น สุขบ้างทุกข์บ้าง ทุกข์บ้างสุขบ้าง สุขบ้างทุกข์บ้าง ทุกข์บ้างสุขบ้าง สุกๆ ดิบๆ อยู่อย่างนี้ ชาติไหนเราก็จะดำรงตนอยู่อย่างนี้ แต่ถ้าหากเราเข็ดหลาบในการเกิด ในการแก่ ในการเจ็บ ในการตาย เหมือนพระบารมีของพระพุทธเจ้าที่ท่านถึงแล้ว ท่านเห็น โอ้ เห็นคนแก่ โอ้เราก็ต้องแก่ เห็นคนเจ็บ โอ้เราก็ต้องเจ็บ เห็นคนตาย โอ้เราก็ต้องตาย สมณะนี่แหละเป็นช่องทางที่เราจะออกไปหาความสงบวิเวก ได้สติได้ปัญญาพิจารณาให้เห็นสัจธรรมเหล่านี้ได้ เป็นเหตุให้พระองค์ตั้งประเด็นว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิด ให้แก่ ให้เจ็บ ให้ตายกันแน่ จนเป็นเหตุให้พระองค์บรรลุธรรมในวันเพ็ญเดือนหกนั่นเอง บุญญาบารมีเต็มเปี่ยมแล้ว

พวกเราทั้งหลายโชคดีมากเกิดในกัปป์ที่ท่านเรียกว่าภัทรกัปป์ ภัทรกัปป์มีพระพุทธเจ้าถึง ๕ พระองค์ กัปป์บางกัปป์ไม่มีพระพุทธเจ้าไปอุบัตินะ กัปป์บางกัปป์มีพระพุทธเจ้าไปอุบัติ ๑ องค์, ๒ องค์, ๓ องค์ แต่กัปป์นี้มีพระพุทธเจ้ามาอุบัติถึง ๕ พระองค์ พระกกุสันโธ ท่านก็ล่วงไปแล้ว พวกเราไปอยู่กันที่ไหน พระโกนาคมโนท่านก็ล่วงไปแล้ว พระกัสสโป พระพุทธเจ้ากัสสโปล่วงไปแล้ว เราไปอยู่ที่ไหน พระโคตโมทั้งๆ ที่เรารู้อยู่ ถ้าเรายังไม่ตื่นเนื้อตื่นตัว มีพ่อแม่ครูอาจารย์ตามจี้ตามต้อนให้พวกเราตื่นเนื้อตื่นตัว ถ้าหากยังไม่ตื่นเนื้อตื่นตัวแล้ว อย่าหวังเลยว่าเราจะได้ไปกับขบวนของพระศรีอริยเมตไตรย ผู้ที่จะไปกับ

พระศรีอริยเมตไตรยนั้น คือผู้ที่พยายามจะสอบให้ผ่าน พระกกุสันโธ เราก็ยังผ่านไม่ได้ พยายามสอบให้ผ่านตั้งแต่พระกัสสโป พระโคตโม ก็ไปยังไม่ได้ พอมาถึงพระศรีอริยเมตไตรย ขบวนสุดท้ายที่พระองค์จะตามมาเก็บพวกเราไปได้อย่างแน่นอน คนในยุคนั้นเป็นคนที่มีบุญ บุญนี้ต้องสั่งสมนะถึงจะเกิดขึ้น ถึงจะมีขึ้น อย่าประมาทเกี่ยวกับเรื่องบุญ เพราะบุญเท่านั้นแหละที่จะเป็นเหตุเป็นปัจจัย เป็นพละ เป็นกำลังให้กับเราพอที่จะลืมตาอ้าปาก พอที่จะทำจิตให้ได้รับความสงบ พอที่จะทำจิตให้เกิดปัญญา เห็นโทษเห็นภัยในวัฏสงสาร เพื่อที่จะก้าวให้พ้นไปได้ นี่เราพูดถึงอะไรมากมายเยอะแยะ เราพูดถึงปฐมสังคยานา ครั้งที่ ๑, ครั้งที่ ๒, ครั้งที่ ๓, ครั้งที่ ๔, ครั้งที่ ๕, ครั้งที่ ๖ มี แต่หลังจากมีการจดจารึกขึ้นมาแล้ว

เพราะฉะนั้นเราศึกษาพระพุทธศาสนา บางทีพุทธบริษัทเราขาดการฝึกฝนอบรม ขาดการได้ยินได้ฟังด้วย บางทีอยู่ใกล้วัดป่าครูบาอาจารย์แท้ๆ บางคนก็ไม่เคยสนใจ แม้แต่คำว่าพุทโธ พุทโธ ย้อนมาดูใจตัวเองก็ไม่เคยสนใจ คนเช่นนี้เราถือว่าเขาไม่มีโอกาสที่จะพบพระศรีอริยเมตไตรยละ เพราะยุคนั้นเป็นยุคของคนที่มีบุญมาเกิด ถ้าหากเราปรารถนาตั้งใจอย่างยิ่งยวด เราไปยังไม่ได้ ยุคสมัยของพระองค์นั้นแหละจะมาเก็บตกพวกเรา ตกจากพระกกุสันโธ พระโคตโม พระกัสสโป พระโคตโม พระศรีอริยเมตไตรยมาเก็บพวกเราไปเรียบ ไม่ต้องสงสัย ไม่ต้องตั้งความปรารถนา ถ้าท่านมีเกรด มีดีกรีพอ ท่านพบแน่นอน ใครมีโอกาสได้ฟังธรรมะสมัยพระองค์มาอุบัติคนนั้นมีโอกาสที่จะได้บรรลุอริยธรรม เพราะเป็นคนดี เป็นคนตั้งใจฝึกฝนอบรม เห็นโทษเห็นภัยในวัฏสงสาร นี่ พวกเราควรจะสนใจในเรื่องคำบอกคำสอน ควรจะสนใจเรื่องศีล ศีลของตนเองศีล ๕ มีอะไรบ้าง ขยับเข้ามาอีกศีล ๘ มีอะไรบ้าง ขยับมาอีกบวชเป็นสามเณรศีล ๑๐ ขยับมากอีก

ศีล ๒๒๗ เดี๋ยวนี้เขาพยายามดันให้มีศีล ๓๑๑ ของภิกษุณี ไวๆ นี้ เห็นรูปภาพปรากฏออกมาว่ามีภิกษุณีบวช แท้จริงภิกษุณีนั้น คือพระผู้หญิง ถือศีล ๓๑๑ แต่ก็ขาดยุคขาดช่วงไปตั้งแต่นางสังฆมิตตาภิกษุณี ซึ่งเป็นธิดาของพระเจ้าอโศก หลังจากยุคนั้นมาแล้วไม่ได้กล่าวถึงนะ ต้นตำนานไม่ได้กล่าวถึง

พระเจ้าอโศก เมื่อก่อนเป็นนักรบฆ่าคนมากมายมหาศาล ตอนหลังมากลับใจ เลื่อมใสพระพุทธศาสนา แล้วก็ไปสร้างสถูป แล้วก็หาพระธาตุไปบรรจุ ๘๔,๐๐๐ สถูป ทั่วชมพูทวีป แล้วก็ไปถาม พระโมคคลีบุตรติสสเถระ โยมทำบุญถึงขนาดนี้แล้ว โยมเป็นญาติกับพระศาสนาแล้วหรือยัง ยัง ทำอย่างไรโยมถึงจะเป็นญาติกับพระศาสนาได้ มีลูกหญิงให้บวช มีลูกชายให้บวช ถ้าบวชแล้วถึงได้ชื่อว่าเราเป็นญาติกับพระศาสนา เดี๋ยวนี้ใครมีลูกหญิงลูกชาย หลายๆ คน แล้วไม่ให้บวช ไม่ได้เป็นญาติกับพระศาสนานะ มีลูกชาย ๒ คนก็ฝากพระพุทธเจ้าไว้สักองค์หนึ่ง มีสองสามคนก็ฝากไว้สักหนึ่งคน บางคนมีสองสามคน ผู้ชายไปบวชเป็นญาติกับพระพุทธศาสนาหมดเลย นี่เราพูดถึงภิกษุณี ซึ่งมีนางสังฆมิตตาภิกษุณี เป็นตอนหลัง แต่พอภิกษุณีขาดช่วงไปแล้ว หาภิกษุณีที่จะเป็นอุปัชฌายะไม่มี เดี๋ยวนี้สาเหตุที่มีเพราะเขาสมมุติขึ้น เกิดขึ้นจากไต้หวัน เขาไปบวชที่ศรีลังกา เราเคยไปศรีลังกาครั้งหนึ่งที่ดัมบูลลา วัดดัมบูลลา นี่แหละคือต้นตอที่บวชภิกษุณี ได้มาทราบภายหลังว่าผู้ที่บวชให้ภิกษุณีที่เป็นคนไต้หวันนั้น ได้รับผลประโยชน์เพียบเลย เอ้ มันออกไปช่องนั้นนะ เลยกลายเป็นว่าใครอยากบวชภิกษุณีก็ไปบวชที่ไต้หวันได้ เดี๋ยวนี้มันชักเริ่มระบาดมาเมืองไทยนะ น่าจะมีกันเยอะแล้ว

แท้ที่จริงมรรคผลนิพพานนั้น เราถือศีล ๕ ปฏิบัติให้เคร่งครัดสมบูรณ์บริบูรณ์ สามารถทำมรรคทำผลได้ ศีล ๘ ขยับขึ้นมาอีก ท่านจะทิ้งศีล แล้วท่านจะเจริญสมาธิ มันก็ยาก ยิ่งท่านทิ้งสมาธิด้วย

แล้วอย่าไปหวังเลยท่านจะเห็นสัจธรรมด้วยปัญญาได้ เนื่องจากว่าเราไม่มีกำลังพอที่จะไปขับต้อนตามรู้กิเลส ตัณหา อาสวะ[๑] ในหัวใจของเรา ตัณหาในหัวใจของเราคือกามตัณหา[๒] ภวตัณหา[๓] วิภวตัณหา[๔] เราพูดแบบภาษาไทยๆ ของเราว่า ความอยากในหัวใจ ความอยากของกิเลสในหัวใจของเรา เราดูออก ความอยากที่เป็นธรรมในหัวใจของเรา เราดูออก ความอยากปฏิบัติให้เป็นไปตามศีล ไปตามขนบตามธรรมเนียมตามประเพณี ตามกรอบของกฎ ของระเบียบ ไม่ก้าวไม่ล่วง นี่เขาเรียกว่าเป็นมรรค อยากทำมรรคตรงนี้ให้เกิดขึ้น ความอยากโดยกิเลส นั่นคืออยากปีนเกลียวกับศีล เช่นอย่างศีล ๕ พระพุทธเจ้าว่าอย่าฆ่าสัตว์ อยากฆ่า อย่าลักทรัพย์ อยากลัก อย่าประพฤติผิดในกาม เห็นเป็นเรื่องธรรมดา สะดวกสบาย ทำงานมีผู้หญิงมีผู้ชายอยู่ข้างๆ เป็นฝูงๆ อย่างนี้ฝ่าฝืน ในเมื่อเราฝ่าฝืนแล้ว โอกาสที่จะทำให้จิตดวงนั้นได้รับความสงบมันยากมาก ไม่มีศีล ในเมื่อเรามีศีล แนบแน่นมั่นคงแล้ว จิตของเราก็ไม่มีอะไรมาก่อกวนให้จิตได้รับความสงบ เพราะฉะนั้นท่านจึงว่าศีลเสริมสมาธิ ไม่ใช่ศีลกลายเป็นสมาธินะ ศีลจะช่วยส่งเสริมเป็นปัจจัยสนับสนุนสมาธิ สมาธิเป็นปัจจัยสนับสนุนปัญญา ปัญญาคือจิตที่ละเอียดลึกซึ้งลงไป เนื่องจากว่าใจมีกำลังจากความสงบนี้เอง ตราบใดใจไม่มีความสงบ พิจารณาไป พิจารณาไปกลายเป็นสัญญา อารมณ์

---

๑. สภาวะอันหมักดองสันดาน, กิเลสที่ไหลซึมซ่านไปย้อมใจเมื่อประสบอารมณ์ต่างๆ

๒. ความทะยานอยากในกาม, ความอยากได้กามคุณ คือ สิ่งสนองความต้องการทางประสาททั้งห้า

๓. ความทะยานอยากในภพ, ความอยากในภาวะของตัวตนที่จะได้ จะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง อยากเป็น อยากคงอยู่ตลอดไป, ความใคร่อยากที่ประกอบด้วยภวทิฏฐิหรือสัสสตทิฏฐิ

๔. ความทะยานอยากในวิภพ, ความอยากในความพรากพ้นไปแห่งตัวตนจากความเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่ปรารถนา อยากทำลาย อยากให้ดับสูญ, ความใคร่

ทั้งหมด เพราะฉะนั้นครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านเน้น อ้าว ศีลนะ อ้าว สมาธินะ อ้าว ปัญญานะ ถูกต้องตามหลักอริยมรรคมีองค์แปด ครบถ้วนสมบูรณ์บริบูรณ์

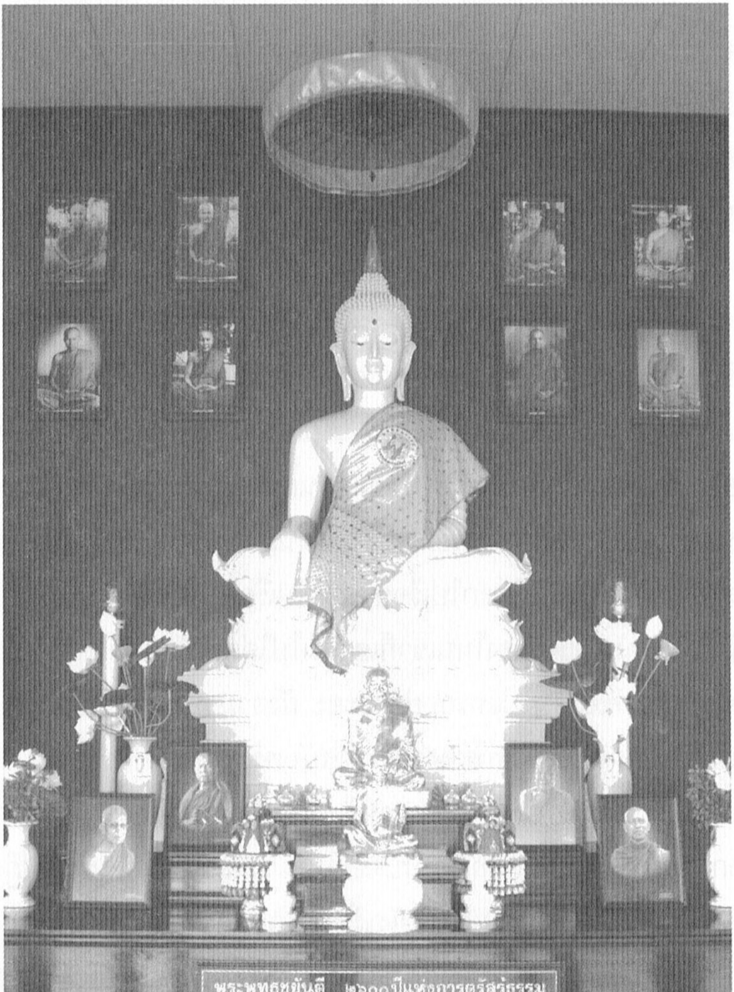
เพราะฉะนั้นท่านจะใช้อุบายใดก็ตาม ที่จะทำจิตให้ได้รับความสงบ พระพุทธเจ้าจะทรงตรัสไว้ ไม่ตรัสไว้ก็ตาม ท่านตรัสไว้ว่าสมถะคือความสงบ ทำอย่างไร ท่านทำด้วยเรี่ยวแรงอย่างไร ท่านถึงทำให้ใจได้รับความสงบ นั้นถูกต้องตามนโยบายของพระพุทธเจ้าแล้ว ไม่ต้องถามว่าพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้หรือเปล่า ไม่ใช่พุทธพจน์ ไม่ใช่พุทธพจน์อย่าฟัง อย่าศึกษา อย่าอบรม มันเพิ่มกำลังใจหรือตัดทอนกำลังใจ ท่านดูเข้าไปสิ มันเพิ่มกำลังใจ หรือตัดทอนกำลังใจท่านพิจารณาอย่างไรก็ตาม เพื่อจะให้ท่านเห็นหลักอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาอันเป็นกริยาอาการของตัณหาในหัวใจของท่าน ที่มันออกมาเพ่นพ่านในหัวใจ มายึดกาย มายึดเวทนา มายึดสัญญา มายึดสังขาร แล้วก็มายึดวิญญาณ มายึดจิต[๑] มายึดกายของเรา มายึดจิตของเรา ท่านพิจารณาให้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ความเป็นไปในกาย ความเป็นไปในใจของเรา พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ก็ตาม ไม่ตรัสไว้ก็ตาม แต่เราทำถูกต้องแล้วเป็นอุบายให้ปัญญาเกิด อันนั้นแหละธรรมจะพึงเกิดขึ้น เจริญขึ้นในหัวใจของเรา ครูบาอาจารย์ของเราท่านเจริญอยู่อย่างนี้ สายป่าเราท่านไม่ต้องไปเรียนจบพระไตรปิฎก[๒] ท่านเรียนแค่พุทโธคำเดียว พอเวลามันเป็นไปแล้วจะแตกฉานไปหมด จากจุดเล็กๆ ประกายเล็กๆ ถ้าเราจะเทียบก็เหมือนกับไฟแช็คนั่นแหละ ประกายเล็กๆ นั่นแหละสามารถไปเผาสินค้าหมดทั้งคลัง เผาบ้านหมดทั้งบ้าน เผากอไม้ไผ่หมดทั้งกอนั่นแหละ

---

๑. ธรรมชาติที่รู้อารมณ์, สภาพที่นึกคิด, ความคิด, ใจ, วิญญาณ

๒. ปิฎก ๓, ตะกร้า หรือตำรา ๓, ประมวลแห่งคัมภีร์ที่รวบรวมพระธรรมวินัย ๓ หมวด หรือ ๓ ชุด

ความสงบปัญญานั้นเกิดขึ้นจากความสงบ หนุนพิจารณาเพื่อให้เห็นหลักสัจธรรมก็เช่นเดียวกัน จากจุดประกายเล็กๆ โอ้ อนิจจัง โอ้ ทุกขัง โอ้ อนัตตา เข้าใจลึกซึ้งละเอียด แล้วก็หยั่งเห็นได้ด้วยปัญญาด้วยปัญญาญาณของตนเอง สามารถทำให้เกิดความรู้สึก ความโลภ ความโกรธ ในใจของเราหมดไป ก็ถือว่าความหลงก็จะบรรเทาเบาบางไปด้วย นั้นคือความถูกต้อง นั่นคือความเป็นธรรม ไม่ใช่ว่า อื้อ อันนี้ไม่ได้อยู่ในกำมือของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ใบประดู่ลาย ไม่ใช่ใบประดู่ลาย ใบประดู่ลายทั้งนั้น พระสงฆ์สาวกท่านเข้าถึงธรรม ธรรมะของพระพุทธเจ้าสามารถตัดความโลภความโกรธได้ ธรรมะของพระสาวกสามารถตัดความโลภความโกรธได้ จึงเป็นธรรมะอย่างแท้จริง จึงเป็นธรรมะที่สามารถทำลายภพ ทำลายชาติ เข้าถึงความบริสุทธิ์หมดจดพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิงได้เหมือนกันหมด นี่คือธรรมะของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าอันนี้เป็นกุศล แต่พระสาวกไปพูดแย้งว่าไม่เป็นกุศลเป็นอกุศล แน่ ไม่ใช่ละ นี่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นอกุศล แต่พระสาวกไปพูดขัดแข้งกับพระพุทธเจ้าว่าเป็นกุศล มันขัดแย้งกัน พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าเป็นกุศลอย่างไร พระสาวกก็ว่าเป็นกุศล เพราะเห็นตามพระองค์ไป บางอย่างมันไม่มีประจักษ์พยานพระพุทธเจ้าไม่ทรงตรัส เพราะฉะนั้น ท่านเอามาสอนแค่ใบไม้ในกำมือ พวกเราก็เหลือแบกเหลือหามแล้ว ก็เหมือนอย่างภิกษุที่ไปหาพระธรรมกถึก กับพระวินัยธรนั่นแหละ เหลือแบกเหลือจำ ในที่สุดจะสึก เห็นไหม โอ๊ย เราแค่ทำมาหากิน ทำบุญให้ทาน พอหาความสุขไปวันๆ ก็พอแล้ว ลำบากเหลือเกินรักษาไม่หวาดไม่ไหว พระพุทธเจ้าท่านสอนเอาจิตดวงเดียว เห็นไม๊ จี้ตรงจุดเลย ในที่สุดก็ได้ นี่คือความเป็นไปของพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า ก็ถือว่าทำความเข้าใจบางประเด็นบางประการ

พระพุทธขันตี ๒๖๐๐ปีแห่งการตรัสรู้ธรรม
Duang Kaew Foundation

เดี๋ยวนี้สังคมของเรานี่มาแรงมากในประเด็นคำสอนบางสำนัก ถ้าหากพวกเราไม่เข้าใจ เราก็ฮือฮาไปตามเขา แล้วก็ทิ้งของดิบของดีที่ครูบาอาจารย์ท่านปลูกฝัง ทำไมต้องติดครูติดอาจารย์ ทำไมต้องติดบุคคล ทำไมไม่ติดธรรม ทำไมต้องยึดบุคคล ทำไมไม่ยึดธรรม ก็ธรรมะมาสถิตที่บุคคล บุคคลศึกษาธรรม เข้าใจธรรม รู้เรื่องธรรม เราก็ต้องยึดบุคคลสิ เหมือนอย่างพวกเรายึดหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตา[๑] นั่นแหละ เดี๋ยวนี้เราไปอ้างไม่ได้นะ ระวังใครไปอ้างไม่ดีไปจนแต้มเขานะเขาตีแหลกเลยนะ ฮ้า พระสาวก พระสาวกเชื่อไม่ได้ฟังไม่ได้ พระพุทธเจ้าไม่ได้พูดไว้ พระพุทธเจ้าไม่ได้พูดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขายกตัวอย่างกลองเก่าๆ ของพวกกษัตริย์ กลองอานกะของกษัตริย์พวกทสารหะ เขาบอกว่าเป็นกลองศึกนะ เวลาเขาไปศึกนะ เขาตี ตีๆ ตีๆ กษัตริย์แล้วกษัตริย์เล่า กลองนั้นก็แตกไปเรื่อย แตกไปเรื่อย แตกตรงไหนเขาก็เอาลิ่มไปใส่ตรงนั้น แตกตรงไหนเขาก็เอาลิ่มไปใส่ตรงนั้น แต่เราปฏิเสธได้ไหมว่า กลองที่เอาลิ่มไปแทรกอยู่ทุกระยะ ยังสามารถทรงตัวเป็นกลองได้ ความรู้หลากหลายของพระสงฆ์สาวกสมัยพระพุทธเจ้าก็ตาม ในสมัยพระพุทธเจ้าท่านล่วงไปแล้ว มาจนถึงสมัยปัจจุบันก็ตาม เป็นความรู้หลากหลาย เหมือนลิ่มสลักที่เขาไปตีอัดแน่นในกลองนั้นแหละ เราปฏิเสธได้ไหมว่า จะไม่เป็นรูปกลอง ยังเป็นรูปกลองอยู่ ยังเป็นธรรมเภรีกลองธรรมย่ำยีกิเลส ได้ตลอดมา และจะตลอดไปอยู่ ยังสามารถตีเป็นกลองรบกลองศึกได้ นี่คืออุปมาหนึ่ง เขามักจะยกมาเปรียบเทียบคำที่พระสงฆ์สาวกพูดไม่เหมือนคำของพระพุทธเจ้าพูด พระพุทธเจ้าท่านพูดไม่ผิด พระสาวกสามารถพูดผิด แต่ว่าผู้ที่ท่านเข้าถึงความจริงแล้วสัจจะปรากฏโร่ในหัวใจของท่าน ราคะ โทสะ โมหะ หมดไปจากหัวใจของท่าน

---

๑. พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

รู้สึกว่าปรารภธรรมมายาวอยู่นะ น่าจะพอสมควรแก่เวลาแล้วแหละ ใครตั้งปรารภความเพียร พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วก็มาเกาะอยู่กับคำเทศน์ คำพูดที่เป็นหลักธรรมะ ซึ่งเราก็ไม่ค่อยจะได้ยินได้ฟังหรอก นี้ก็คงได้รับความสงบพอสมควร คงจะได้รับความอดความทนพอสมควร คงจะได้รับวิริยะอุตสาหะพอสมควร คงจะได้เนื้อหาอรรถธรรมเพื่อที่จะไปปรับปรุงพอสมควร ทั้งนี้รวมทั้งผู้กำลังบรรยายให้ฟัง กำลังเทศน์ให้ฟัง รวมทั้งพวกเราทั้งหลาย รวมทั้งพระเจ้าพระสงฆ์ครูบาอาจารย์ที่ท่านเมตตาอยู่เป็นหมู่เป็นเพื่อนยังไม่ไปพักผ่อนก่อน พวกเราทั้งหลายเพื่อบูชาหลวงปู่วันสำคัญวันที่เป็นสิริเป็นมงคลในวันพรุ่งนี้ ที่จะเวียนมาบรรจบครบรอบของครูบาอาจารย์หลวงปู่บุญมี ปริปุณโณ ของเรา เราถืออันนี้เป็นคติเป็นตัวอย่าง เป็นฤกษ์งามยามดี และมาประกอบคุณงามความดีเข้ามาสู่ในหัวใจของเรา ครูบาอาจารย์ท่านก็เกิดเหมือนเรา แต่ท่านเสียสละมาอยู่อย่างนี้ ท่านจะรักษาศีลยิ่ง รักษาจิตยิ่ง ตั้งใจเจริญปัญญาอย่างยิ่งจึงได้ถึงอรรถถึงธรรม พวกเราทั้งหลายจึงถือเยี่ยงอย่างบำเพ็ญให้ได้ให้ถึงตามท่านไป

ด้วยบุญด้วยอานิสงส์ด้วยความตั้งอกตั้งใจที่พวกเราทั้งหลายเสียสละด้วยเรียวแรง เสียสละด้วยกำลังทรัพย์ มาออกโรงทาน เสียสละกำลังสติปัญญามาช่วยขวนขวาย และก็มาร่วมทุกระยะตั้งแต่กลางวันมาจนเดี๋ยวนี้ และยังมีในวันพรุ่งนี้อีก ย่อมมีผล ย่อมมีอานิสงส์ ขอผลอานิสงส์ส่วนนี้ จงตามอำนวยอวยชัยให้พร ให้กับพวกเราทั้งหลายได้ประสบความสุขความเจริญด้วยศีล เจริญด้วยสมาธิ เจริญด้วยปัญญาเอามาพิจารณาได้ดวงตาเห็นธรรม ได้อรรถได้ธรรม ตามอัตภาพแห่งตน แห่งตนโดยถ้วนหน้ากัน เทอญ

อ้า พอสมควร อิจฉิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง,[๑] ขิปปะเมวะ สะมิชฌะตุ,[๒] สัพเพ ปูเรนตุ สังกัปปา,[๓] จันโท ปัณณะระโส ยะถา,[๔] มะณิ โชติระโส ยะถา,[๕] สัพพีติโย วิวัชชันตุ,[๖] สัพพะโรโค วินัสสะตุ,[๗] มา เต ภะวัตวันตะราโย,[๘] สุขี ทีฆายุโก ภะวะ,[๙] อะภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน, จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง.[๑๐]

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง,[๑๑] รักขันตุ สัพพะเทวะตา,[๑๒]
สัพพะพุทธานุภาเวนะ,[๑๓] สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ[๑๔]
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง,[๑๑] รักขันตุ สัพพะเทวะตา,[๑๒]
สัพพะธัมมานุภาเวนะ,[๑๕] สะทา โสตถี ภะวันตุ เต ฯ[๑๔]
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง,[๑๑] รักขันตุ สัพพะเทวะตา,[๑๒]
สัพพะสังฆานุภาเวนะสะทา,[๑๖] โสตถี ภะวันตุ เต ฯ[๑๗]

---

๑. ขอความปรารถนาที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจดีแล้ว
๒. จงสำเร็จโดยฉับพลัน
๓. ขอดำริทั้งปวงจงเต็มที่
๔. เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ
๕. เหมือนดังแก้วมณีอันสว่างไสวควรยินดี
๖. เสนียดจัญไรทั้งปวงจงมลายหายสูญไป
๗. เป็นโรคร้าย ก็จงหาย
๘. อันตรายทั้งปวงอย่าได้มีแก่ท่าน
๙. ขอให้โยมจงเป็นผู้มีความสุข มีอายุยืน
๑๐. พรสี่ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่บุคคล, ผู้มีปกติไหว้กราบ มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ เป็นนิตย์ ด้วยประการฉะนี้แล
๑๑. ขอสรรพมงคล จงมีแก่ท่าน
๑๒. ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
๑๓. ด้วยอานุภาพ แห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง
๑๔. ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
๑๕. ด้วยอานุภาพ แห่งพระธรรมทั้งปวง
๑๖. ด้วยอานุภาพ แห่งพระสงฆ์ทั้งปวง
๑๗. ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

คำนิยามศัพท์

กาม	ความใคร่, ความอยาก,ความปรารถนา, สิ่งที่น่าใคร่ น่าปรารถนา
กามตัณหา	ความทะยานอยากในกาม, ความอยากได้กามคุณ คือ สิ่งสนองความต้องการทางประสาททั้งห้า
กามสุขัลลิกานุโยค	หมกมุ่นอยู่ด้วยกามสุข
กิเลส	สภาพที่ทำให้จิตเศร้าหมอง
ขะยะวะยะธัมมา สังขารา	สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา
จตุปฏิสัมภิทัปปัตโต	ผู้บรรลุปฏิสัมภิทาสี่
จตุปฏิสัมภิทา	ปัญญาแตกฉาน, ปรีชาแจ้ง
จิต	ธรรมชาติที่รู้อารมณ์, สภาพที่นึกคิด, ความคิด, ใจ, วิญญาณ
จิตตสังขาร	สภาพที่ปรุงแต่งใจ ได้แก่ สัญญา และเวทนา
จินตะ	การคิดพิจารณา
จุตูปปาตญาณ	ญาณกำหนดรู้จุติและอุบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย อันเป็นไปตามกรรม, เห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์ทั้งหลาย
เจโตวิมุตติ	ความหลุดพ้นแห่งจิตจากราคะ ด้วยกำลังแห่งสมาธิ
ฉฬภิญโญ	ผู้ได้อภิญญาหก
ชฌิมาปฏิปทา	ทางสายกลาง เป็นข้อปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น ไม่ติดข้องในที่สุดทั้งสอง คือ กามสุขัลลิกานุโยค และอัตตกิลมถานุโยค
ชาติ	ความเกิด ได้แก่ ความปรากฏแห่งขันธ์ทั้งหลาย การได้อายตนะ
ญาณ	ความหยั่งรู้, ปรีชาหยั่งรู้
ญาณทัสสนะ	ความหยั่งรู้หยั่งเห็นครบ ๓ รอบ หรือปริวัฏฏ์ ๓ แห่งญาณทัสสนะ

ตัณหา ความทะยานอยาก, ความปรารถนาที่จะบำรุงบำเรอปรนเปรอตน, ความอยากได้อยากเอา

เตวิชโช ผู้ได้วิชชาสาม

ไตรปิฎก ปิฎก ๓, ตะกร้า หรือตำรา ๓, ประมวลแห่งคัมภีร์ที่รวบรวมพระธรรมวินัย ๓ หมวด หรือ ๓ ชุด

ทัสสนะ หน้าที่เห็นรูป ได้แก่ จักขุวิญญาณ

ทิฏฐิ ความคิดเห็น ความเชื่อถือ ลัทธิ ทฤษฎี อุดมการณ์ต่างๆ ที่ยึดถือไว้โดยงมงายหรือโดยอาการเชิดชูว่าอย่างนี้เท่านั้นจริง อย่างอื่นเท็จทั้งสิ้น เป็นต้น ทำให้ปิดตัวแคบ ไม่ยอมรับฟังใคร ตัดโอกาสที่จะเจริญปัญญา หรือคิดเตลิดไปข้างเดียว ตลอดจนเป็นเหตุแห่งการเบียดเบียนบีบคั้นผู้อื่นที่ไม่ถืออย่างตน ถือความคิดเห็นเป็นความจริง

ทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก, ความทุกข์, ความไม่สงบ

ทุกขัง เป็นทุกข์

เทวทูต ทูตของยมเทพ, สิ่งที่เป็นสัญญาณเตือนใจให้ระลึกถึงคติธรรมดาของชีวิตอันมีความตายเป็นที่สุด

โทสัคคิ ไฟคือโทสะ ได้แก่ความขัดเคือง ไม่พอใจ คิดประทุษร้าย, ไฟแห่งความเกลียดชัง

ธรรมจักร ธัมมจักกัปปวัตนสูตร หมายถึงพระสูตรที่หมุนวงล้อแห่งธรรมให้เคลื่อนไป

ธาตุรู้ สภาวะที่รู้แจ้งอารมณ์ ได้วิญญาณธาตุ ๖ คือ จักขุวิญญาณธาตุ โสต~ฆาน~ชิวหา~กาย~มโนวิญญาณธาตุ

นามธรรม สภาวะมิใช่รูป, สิ่งที่ไม่มีรูป, ได้แก่นามขันธ์ ๔ และนิพพาน

นิพพาน สภาวะที่สิ้นกิเลสและทุกข์ทั้งปวง, สภาวะที่ปราศจากตัณหา

นิรุตติ์ ภาษา คำบัญญัติ

นิรุตติปฏิสัมภิทา	ปัญญาแตกฉานในนิรุกติ, ปรีชาแจ้งในภาษา, รู้ศัพท์ถ้อยคำบัญญัติ และภาษาต่างๆ เข้าใจใช้คำพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นตามได้
บริกรรม	การภาวนาขั้นบริกรรม, ฝึกสมาธิขั้นตระเตรียม ได้แก่การถือเอานิมิตในสิ่งที่กำหนดเป็นอารมณ์กรรมฐาน เช่นนึกถึงพุทธคุณเป็นอารมณ์ว่าอยู่ในใจเป็นต้น หรือคือการกำหนดบริกรรมนิมิตร
บุพเพนิวาสานุสติญาณ	ญาณเป็นเหตุระลึกขันธ์ที่อาศัยอยู่ในก่อนได้,ระลึกชาติได้
ปฏิจจสมุปบาท	การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลายเพราะอาศัยกัน, ธรรรมที่อาศัยกันเกิดขึ้นพร้อม, การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันๆ จึงเกิดมีขึ้น
ปฏิบัติ	ปฏิปทาอันจะต้องปฏิบัติ ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา
ปฏิเวธ	ผลอันพึงบรรลุด้วยการปฏิบัติได้แก่ มรรค ผล และนิพาน
ปฏิเวธธรรม	ธรรมะคือผลอันพึงบรรลุด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน
ปฏิสัมภิทาญาณ	ปัญญาแตกฉาน
ปรมาตมัน	อาตมันสูงสุด เป็นต้นกำเนิดและที่รวมของทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาล ตามความเชื่อของศาสนาฮินดู
ปริพาชก	ผู้ท่องเที่ยวไป, ผู้จาริกไป หมายถึงนักบวชหรือนักพรตผู้ถือการท่องเที่ยวจาริกไปในที่ต่างๆ ปริพาชกใช้เรียกนักบวชชาย หากเป็นนักบวชหญิงใช้ว่า ปริพาชิกา, ปริพาชกปกติใช้เรียกนักบวชนอกพระพุทธศาสนาเท่านั้น เช่น สัญชัยปริพาชก สุปปิยปริพาชก ไม่ใช้เรียกเรียกภิกษุในพระพุทธศาสนา
ปริยัติ	การเล่าเรียน
ปัจจัตตัง	เฉพาะตน

ปัญญา	เข้าใจภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง
ปัญญาญาณ	ความสามารถหยั่งรู้สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง
ผล	ผลที่เกิดสืบเนื่องจากการละกิเลสได้ด้วยมรรค, ธรรมารมณ์อันพระอริยะพึงเสวยที่เป็นผลเกิดเอง ในเมื่อกิเลสสิ้นไปด้วยอำนาจมรรคนั้นๆ
ผัสสะ ๖	ความกระทบ, ความประจวบกับแห่งอายตนะภายใน อายตนะภายนอก และ วิญญาณ
พุทธวจนะ	คำพูดของพระพุทธเจ้า
พุทโธ	พระนามหนึ่งของพระพุทธเจ้า แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น [ตื่นจากความเชื่อที่ถือกันมาผิด] ผู้เบิกบาน
โพธิสัตว์	โพธิท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า
ภพ	ภาวะชีวิตของสัตว์, โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์
ภวตันหา	ความทะยานอยากในภพ,ความอยากในภาวะของตัวตน ที่จะได้จะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง อยากเป็นอยากคงอยู่ ตลอดไป, ความใคร่อยากที่ประกอบด้วยภวทิฏฐิ หรือ สัสสตทิฏฐิ
ภาวนา	สำรวมใจให้แน่วแน่เป็นสมาธิ
มรรค	การประพฤติปฏิบัติแต่ละขั้น เปรียบเหมือนกับการเดินทาง
มรรคมีองค์แปด	เรียกเต็มว่า อริยอัฏฐังคกมรรค แปลว่า “ทางมีองค์แปด ประการ อันประเสริฐ ,องค์ ๘ ของมรรค
มานะ	ความถือตัว, ความสำคัญตนเป็นอย่างนั้นอย่างนี้
มิจฉาทิฏฐิ	เห็นผิด ได้แก่ ความเห็นผิดจากคลองธรรมตามหลักกุศล กรรมบถ และความเห็นที่ไม่นำไปสู่ความพ้นทุกข์
โมหัคคิ	ไฟคือโมหะ ได้แก่ความหลง ไม่รู้ไม่เข้าใจสภาวะของ สิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง,ไฟแห่งความหลง
ระโชหะระณัง	ผ้าเช็ดธุลี
ราคัคคิ	ไฟ คือราคะ ได้แก่ความติดใจ กระสัน อยากได้, ไฟแห่ง ความปรารถนา

รูป	สภาวะที่แปรปรวนแตกสลายเพราะปัจจัยต่างๆ อันขัดแย้ง, ร่างกาย และส่วนประกอบฝ่ายวัตถุพร้อมทั้งพฤติกรรม และคุณสมบัติของมัน, ส่วนที่เป็นร่างกับทั้งคุณและอาการ
รูปธรรม	สภาวะอันเป็นรูป, สิ่งที่มีรูป, ได้แก่รูปขันธ์ทั้งหมด
รูปสมาบัติ	การเข้าถึงสมาบัติ คือคุณวิเศษเป็นที่อันบุคคลเข้าถึง, การบรรลุขั้นสูงในชั้นรูปฌาน
วัฏสงสาร	วงเวียน, การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลก, องค์ประกอบที่หมุนเวียนต่อเนื่องกันของภวจักร หรือสังสารจักร
วิชชาสาม	ความรู้แจ้ง, ความรู้วิเศษ
วิญญาณ	ความรู้แจ้งอารมณ์
วิบาก	ผลแห่งกรรมดีกรรมชั่วอันทำไว้แต่ปางก่อน
วิปัสสนา	การฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริง, การเจริญปัญญา
วิปัสสนาญาณ	ญาณที่นับเข้าในวิปัสสนา ความรู้ที่ทำให้เกิดความเห็นแจ้ง เข้าใจภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง
วิภวตัณหา	ความทะยานอยากในวิภพ, ความอยากในความพรากพ้นไปแห่งตัวตนจากความเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่ปรารถนา อยากทำลาย อยากให้ดับสูญ, ความใคร่อยากที่ประกอบด้วยวิภวทิฏฐิ หรืออุจเฉททิฏฐิ
เวทนา	การเสวยอารมณ์
สกิทาคา	ท่านผู้บรรลุสกทาคามิผลแล้ว, ผู้กลับมาอีกครั้งเดียว
สติมา	มีสติ
สมถะ	การฝึกอบรมจิตให้เกิดความสงบ, การฝึกสมาธิ
สมาธิ	ความตั้งมั่นแห่งจิต, ภาวะที่จิตสงบนิ่งจับอยู่ที่อารมณ์อันเดียว
สมุทัย	เหตุเกิดแห่งทุกข์, สาเหตุให้ทุกข์เกิด ได้แก่ ตัณหา ๓ คือ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา

สักกายทิฏฐิ	ความเห็นว่าเป็นตัวของตน เช่น เห็นรูป เห็นเวทนา เห็นวิญญาณ เป็นต้น
สังขาร	สภาพที่ปัจจัยทั้งหลายปรุงแต่งขึ้น,สิ่งที่เกิดจากเหตุปัจจัย
สังขาราทุกขา	สังขารเป็นทุกข์
สังขาราอนัตตา	สังขารไม่ใช่ตน
สังขาราอนิจจา	สังขารไม่เที่ยง
สังคายนา	คือการประชุมตรวจชำระสอบทานและจัดหมวดหมู่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า วางลงเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน ตามศัพท์ "สังคายนา" หมายถึงสวดพร้อมกัน
สัจธรรม	ธรรมที่แท้, หลักหรือแก่นของศาสนา
สัญชัย	สัญชัย เป็นชื่อของเจ้าลัทธิ ชื่อว่า เวลัฏฐบุตร เพราะเป็นบุตรของเวลัฏฐ สัญชัยเวลัฏฐบุตรอาศัยอยู่ในกรุงราชคฤห์ พร้อมกับปริพาชกหมู่ใหญ่ รวมถึงอุปติสสะ(พระสารีบุตร) และโกลิตะ(พระโมคคัลลานะ) ซึ่งได้ชวนกันมาบวชในสำนักของสัญชัยปริพาชก พร้อมกับมาณพ ๕๐๐ คน ต่อมาเมื่ออุปติสสะ(พระสารีบุตร) ได้พบพระอัสสชิ และบรรลุโสดาบัน จึงได้มาชวนโกลิตะ(พระโมคคัลลานะ) และสัญชัยปริพาชกไปเฝ้าพระพุทธเจ้า แต่สัญชัยปริพาชกปฏิเสธ และพยายามห้ามปราม เมื่อห้ามไม่สำเร็จ จึงคับแค้นใจจนกระอักเลือดเสียชีวิต
สัญญา	ความกำหนดได้หมายรู้, ความจำได้หมายรู้
สัทธรรม ๓	ธรรมที่แท้, หลักหรือแก่นของศาสนา หมายถึงส่วนทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ
สัทธรรมปฏิรูป	พระสัทธรรมเทียม พระสัทธรรมปลอม
สันดาน	อุปนิสัยที่มีมาแต่กำเนิด
สัมปชาโน	มีสัมปชัญญะ
สัมมากัมมันตะ	กระทำชอบ

สัมมาทิฏฐิ	เห็นชอบ ความรู้อริยสัจจ์ ๔ ได้แก่ เห็นไตรลักษณ์ หรือรู้อกุศลและอกุศล หรือเห็นปฏิจจสมุปบาท
สัมมาวาจา	เจรจาชอบ
สัมมาวายามะ	พยายามชอบ
สัมมาสติ	ระลึกชอบ
สัมมาสมาธิ	ตั้งจิตมั่นชอบ
สัมมาสังกัปปะ	ดำริชอบ
สัมมาอาชีวะ	เลี้ยงชีพชอบ
สุกขวิปัสสโก	ผู้เห็นแจ้งอย่างแห้งแล้ง คือผู้มิได้ฌาณ สำเร็จอรหัตด้วยเจริญแต่วิปัสสนาล้วนๆ
สุตะ	ใฝ่เล่าเรียน
โสดาธรรม	ผู้แรกถึงกระแสธรรม
โสดาบัน	ท่านผู้บรรลุโสดาปัตติผล, ผู้แรกถึงกระแสอันนำไปสู่พระนิพพานแน่ต่อการตรัสรู้ข้าง
อเจลก	คนไม่นุ่งผ้า, คนเปลือย, ชีเปลือย
อธิจิต	จิตที่ยิ่งด้วยสมาธิ
อธิปัญญา	ยิ่งด้วยปัญญา
อธิศีล	ยิ่งด้วยศีล รักษาศีลเท่ากับชีวิต
อนัตตลักขณสูตร	พระสูตรว่าด้วยความไม่ใช่ตัวตนของ รูป เวทนา สัญญา หรือเรียกอีกประการหนึ่งว่า อายตนะทั้ง ๖ อันได้แก่สัมผัสทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ
อนัตตา	ไม่ใช่ตน
อนาคา	บุคคลผู้ประเสริฐ
อนิจจัง	ไม่เที่ยง
อภิญญา	ความรู้ยิ่งยวด
อภิธรรม	หลักธรรมและคำอธิบายในรูปหลักวิชาการล้วนๆ ไม่เกี่ยวข้องด้วยเหตุการณ์ และบุคคล

อรหันต์	ผู้บริสุทธิ์ ไกลจากกิเลส ทำลายกำแพงแห่งสังสารจักรได้แล้ว
อริยบุคคล	บุคคลผู้ประเสริฐ
อริยสัจ ๔	ความจริงอันประเสริฐ, ความจริงของพระอริยะ, ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ
อรูปธรรม	สภาวะมิใช่รูป, สิ่งที่ไม่มีรูป, ได้แก่นามขันธ์ ๔ และนิพพาน
อรูปสมาบัติ	การเข้าถึงสมาบัติ คือคุณวิเศษเป็นที่อันบุคคลเข้าถึง, การบรรลุขั้นสูงในชั้นอรูปฌาน
อวิชชา	ความไม่รู้แจ้ง ไม่รู้จริง
อังคาส	ถวายอาหารพระ, เลี้ยงพระ
อัตตกิลมถานุโยค	ทรมานตัวให้ลำบากเต็มที่
อัตตา	ตน
อัตภาพ	ลักษณะความเป็นตัวตนหรือบุคคล
อาตาปี	มีความเพียร
อาทิตตปริยายสูตร	พระสูตรว่าด้วยความรุ่มร้อนของจิตใจ
อายตนภายนอก ๖	ที่เชื่อมต่อให้เกิดความรู้, แดนต่อแห่งความรู้ฝ่ายภายนอก
อายตนภายใน ๖	ที่เชื่อมต่อให้เกิดความรู้, แดนต่อแห่งความรู้ฝ่ายภายใน
อายตนะ	สิ่งที่เชื่อมต่อกันให้เกิดความรู้, แดนต่อหรือแดนเกิดแห่งความรู้
อารมณ์	เครื่องยึดหน่วง
อาสวะ	สภาวะอันหมักดองสันดาน, กิเลสที่ไหลซึมซ่านไปย้อมใจเมื่อประสบอารมณ์ต่างๆ
อาสวักขยญาณ	ญาณหยั่งรู้ในธรรม เป็นสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย, ความรู้ที่ทำให้สิ้นอาสวะ, ความตรัสรู้
อุปาทาน	ความยึดมั่น

บรรณานุกรม

ของผู้เรียบเรียง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕,
พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๖

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)
พ.ศ.๒๕๕๐, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๐

ประวัติ พระอาจารย์บุญมี ธมฺมรโต (ตระกูลรัมย์)

เจ้าอาวาส วัดป่าศรัทธาถวาย (วัดถ้ำเต่า) ต. หนองอ้อ อ. หนองวัวซอ จ. อุดรธานี

เกิด เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ณ บ้านสี่เหลี่ยม ต. ห้วยราช อ. ห้วยราช จ. บุรีรัมย์

อุปสมบท
- ฝ่ายมหานิกายได้ ๗ พรรษา ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๗
- ฝ่ายธรรมยุต ๔๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๕๘ (ปัจจุบัน) ณ วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีพระธรรมโสภณ (ปัจจุบัน) เป็นอุปัชฌาย์ พระครูปลัดเมธาวัฒน์ เป็นกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์เทียน โชติญาโณ เป็นพระอนุสาวนาจารย์
- พรรษาที่ ๑ จำพรรษาศึกษาพระธรรมวินัยปฏิบัติกรรมฐาน ที่ วัดสุทธจินดา
- พรรษาที่ ๒-๔ ที่วัดรังสีปาลิวัน บ้านโพน อ. คำม่วง จ. กาฬสินธุ์
- พรรษาที่ ๕-๑๑ ที่วัดป่าบ้านตาด อยู่ฝึกฝนอบรมกับ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
- หลังจากนั้นได้กลับไปช่วยดูแลพระเณรช่วยเหลือหลวงปู่เขียน ที่วัดป่าบ้านโพนอีก ๖ พรรษา เนื่องจากขณะนั้นหลวงปู่เขียนอาพาตป่วยเป็นอัมพาต และได้ไปช่วยพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต บุกเบิกสร้างวัดป่าภูสังโฆได้ ๓ พรรษา ต่อจากนั้น หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้ให้มาช่วยก่อสร้าง และดูแลวัดป่าศรัทธาถวาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มาจนถึงปัจจุบัน รวมเป็นเวลา ๑๙ พรรษา ซึ่งรวมฝ่ายมหานิกาย ๗ พรรษา ฝ่ายธรรมยุตกรรมฐาน ๓๙ พรรษา ปัจจุบันอายุ ๖๗ ปี

จิรํ ติฏฺฐตุ สทฺธมฺโม

... ขอให้พระสัทธรรมของสัตบุรุษทั้งหลาย
จงสถิตมั่นสิ้นกาลนาน ...

มูลนิธิดวงแก้วไพระสังฆราชูปถัมภ์

FB : duangkaew foundation

www.vacharadham.com